

នៅចំពោះមុខអង្គបុរេជំនុំជម្រះ

អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា

ព័ត៌មានពិស្តារអំពីការដាក់ឯកសារ

សំណុំរឿងលេខ: ០០៣/០៧-០៩-២០០៩-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស (អ.ប.ជ០៣)
 ភាគីដាក់ឯកសារ: សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ
 ដាក់ជូន: អង្គបុរេជំនុំជម្រះ
 ភាសាដើម: អង់គ្លេស
 កាលបរិច្ឆេទឯកសារ: ថ្ងៃទី ២៥ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១១

ឯកសារបកប្រែ
TRANSLATION/TRADUCTION
 ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ (Date): 03-Jun-2011, 09:52
 CMS/CFO: Kauv Keoratanak

ចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារ

ចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារ ស្នើឡើងដោយភាគីដាក់ឯកសារ សម្ងាត់
 ចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារដោយ អង្គជំនុំជម្រះ សាធារណៈ/Public
 ឋានៈនៃចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារ
 ពិនិត្យឡើងវិញចំពោះឯកសារចំណាត់ថ្នាក់ណោះអាសន្ន
 ឈ្មោះមន្ត្រីកត់ត្រា
 ហត្ថលេខា

**បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ ប្រឆាំងនឹង “ដីកាសម្រេចស្តីអំពីសេចក្តីប្រកាសព័ត៌មាន
 ជាសាធារណៈរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិទាក់ទងនឹងសំណុំរឿង ០០៣”**

<u>ដាក់ដោយ៖</u>	<u>ធ្វើជូន៖</u>	<u>ចម្លងជូន៖</u>
សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ	អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង៖	សហព្រះរាជអាជ្ញាជាតិ៖
Andrew CAYLEY	ចៅក្រម រូឡាន់ គីមសាន	ជា លាង
	ចៅក្រម Rowan DOWNING	
	ចៅក្រម នីយ ខុន	
	ចៅក្រម C. MARCHI-UHEL	
	ចៅក្រម ហួត តុឌី	
	សហមេធាវីនាំមុខតំណាងដើម	
	បណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី៖	
	ពេជ អង្គ	
	Elisabeth SIMONNEAU FORT	

មាតិកា

I សេចក្តីផ្តើម និង ប្រវត្តិនីតិវិធី	២
II ទិដ្ឋភាពទូទៅនៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍	៦
III ភាពអាចទទួលយកបាន	៧
IV បទដ្ឋាននៃការត្រួតពិនិត្យឡើងវិញ	៩
V ទង្វើករណ៍	១១
V(ក) ព័ត៌មានប្រភេទ ក នៃសេចក្តីផ្តេងប្រកាសជាសាធារណៈ	១១
ដីកាបង្គាប់ត្រូវចាត់ទុកជាមោឃៈតាំងពីដំបូង ឬផ្អែកលើការបកស្រាយច្បាប់ដោយ	
មិនត្រឹមត្រូវ	១១
ដីកាបង្គាប់បានចេញដោយរំលោភលើឆន្ទានុសិទ្ធិរបស់ ស.ច.ស	១៥
ទោះក្នុងករណីណាក៏ដោយ សហព្រះរាជអាជ្ញាបានបំពេញកិច្ច	
ដោយត្រឹមត្រូវក្នុងដែនអំណាចរបស់ខ្លួន	១៧
V(ខ) ព័ត៌មានប្រភេទ ខ នៃសេចក្តីប្រកាសជាសាធារណៈ	១៩
ដីកាបង្គាប់ឱ្យដកព័ត៌មានចេញ ខកខានមិនបានអនុវត្តលក្ខខណ្ឌ	
ច្បាប់ឱ្យបានត្រឹមត្រូវ	១៩
សេចក្តីពិចារណាបន្ថែមពាក់ព័ន្ធនឹងការរក្សាការសម្ងាត់	២៣
V(គ) ការចេញសេចក្តីផ្តេងប្រកាសជាសាធារណៈគឺស្របទៅនឹងភារកិច្ចរបស់សហព្រះរាជ	
អាជ្ញាអន្តរជាតិ	២៥
សេចក្តីពិចារណាលើសិទ្ធិរបស់ជនរងគ្រោះ	២៦
ភារកិច្ចរបស់ព្រះរាជអាជ្ញា	៣១
VI លក្ខណៈនៃដីកា	៣៨
VII សេចក្តីសន្និដ្ឋាន	៣៩

I. សេចក្តីផ្តើម និង ប្រវត្តិសិទ្ធិ

១. អនុលោមតាមអនុវិធាន ៧៤(២) និង ២១ នៃវិធានផ្ទៃក្នុងរបស់ អ.វ.ត.ក សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ សូមដាក់ជូនបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងដីកាសម្រេចរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត (ស.ច.ស) ស្តីអំពីសេចក្តីប្រកាសព័ត៌មានជាសាធារណៈរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ ទាក់ទងនឹងសំណុំរឿងលេខ ០០៣ ដែលបានចេញកាលពីថ្ងៃទី ១៨ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១១ (“ដីកាបង្គាប់ឱ្យដកព័ត៌មានចេញ”)^១។ អនុលោមតាមមាត្រា ៧.២ នៃសេចក្តីណែនាំអនុវត្តការដាក់ឯកសារនៅ អ.វ.ត.ក (វិសោធនកម្មលើកទី៦) សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ ស្នើសុំដោយគោរពដល់អង្គបុរេជំនុំជម្រះមេត្តាអនុញ្ញាតឱ្យដាក់ឯកសារជាភាសាអង់គ្លេសជាបឋម ហើយឯកសារជាភាសាខ្មែរដែលត្រូវបានបកប្រែ នឹងត្រូវដាក់ជូននៅក្នុងពេលឆាប់ៗ យ៉ាងយូរ បំផុតត្រឹមថ្ងៃអង្គារ ទី ៣១ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១១^២។ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិលើកសំណើនេះឡើងដោយសារតែភាពបន្ទាន់នៃបញ្ហាមួយនេះ ដែលបង្កឡើងដោយសារតែលក្ខណៈចាប់បង្ខំរបស់ ដីកាបង្គាប់ឱ្យដកព័ត៌មានចេញ ព្រមទាំងដោយសារតែការចេញផ្សាយជាសាធារណៈ ដីកាបង្គាប់ឱ្យដកព័ត៌មានចេញនេះ។

២. នៅថ្ងៃទី ៧ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០០៩ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិស្តីទី បានបញ្ជូនដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរបន្ថែមទី២ (“ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរ”) ទៅឱ្យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ដើម្បីបើកកិច្ចស៊ើបសួរក្នុងសំណុំរឿងនេះ^៣។ ស.ច.ស បានដាក់ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរទៅក្នុងសំណុំរឿង កាលពីថ្ងៃទី ២១ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១០។

៣.

^១ ដីកាសម្រេចស្តីអំពីសេចក្តីប្រកាសព័ត៌មានជាសាធារណៈរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិទាក់ទងនឹងសំណុំរឿង ០០៣ , ថ្ងៃទី ១៨ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១១, ឯកសារ D14 (ដែលចាប់ពីនេះតទៅហៅថា “ដីកាបង្គាប់ឱ្យដកព័ត៌មានចេញ”)។

^២ ទោះបីជាការបកប្រែបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍នេះទៅជាភាសាខ្មែរ កំពុងតែធ្វើឡើងក៏ដោយ ប៉ុន្តែដោយសារតែភាពស្មុគស្មាញនៃបញ្ហាដែលបានកើតឡើង ការបកប្រែនេះទាមទាររយៈពេលយ៉ាងហោចណាស់ បួនថ្ងៃ ដើម្បីធ្វើការត្រួតពិនិត្យ ព្រមទាំងបញ្ចប់។

^៣ សេចក្តីជូនដំណឹងរបស់ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិស្តីទី អំពីការដាក់ឯកសារស្តីពី ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរ ទី២, ថ្ងៃទី ៧ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០០៩, ឯកសារ D1/1 ។

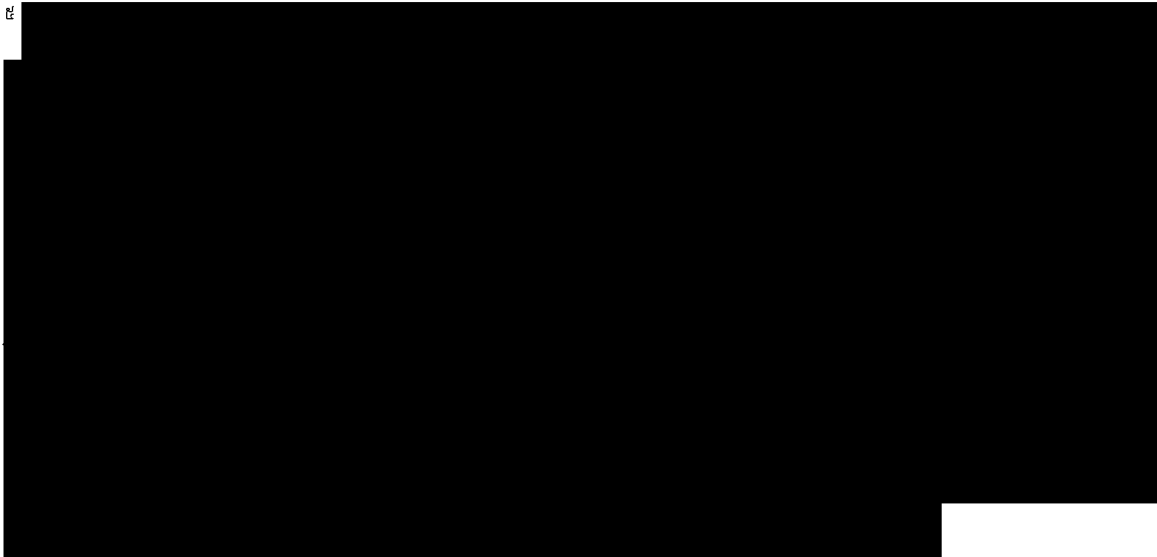
សហ

ចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិបច្ចុប្បន្ននេះ ត្រូវបានតែងតាំងឡើងដោយព្រះមហាក្សត្រ ហើយ បានចូលកាន់តំណែងនៅថ្ងៃទី ១ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១០^៦។

- ៤. នៅថ្ងៃទី ២ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១១ ស.ច.ស បានចេញសេចក្តីប្រកាសព័ត៌មានមួយ ដោយបញ្ជាក់ ថា ខ្លួនបានបង្កើតនូវក្រុមការងាររួមជាច្រើនក្រុម ដែលមានភារកិច្ច “ពិនិត្យ និងវិភាគលើ ឯកសារនានាដែលមាននៅក្នុងសំណុំរឿង ជាពិសេសឯកសារដែលមានស្រាប់នៅក្នុងសំណុំ រឿង ០០១ និង ០០២”។ ស.ច.ស ក៏បានបញ្ជាក់ផងដែរថា “នៅក្នុងដំណាក់កាលបច្ចុប្បន្ននេះ គឺមិនមានការចុះស៊ើបអង្កេតណាមួយកំពុងត្រូវបានធ្វើឡើយ”^៧។

^៤ ដីកាចាត់ឱ្យស៊ើបសួរជំនួស, ថ្ងៃទី ៩ ខែមិថុនា ឆ្នាំ ២០១០, ឯកសារ D2។

^៦ សេចក្តីប្រកាសព័ត៌មាន លោកបណ្ឌិត Siegfried Blunk ត្រូវបានតែងតាំងជាសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិថ្មី ថ្ងៃទី ១ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១០ (ឧបសម្ព័ន្ធ ១)។

^៧ សេចក្តីថ្លែងការណ៍របស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ចុះថ្ងៃទី ២ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១១ (ឧបសម្ព័ន្ធ ២) បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិប្រឆាំង “ដីកាសម្រេចស្តីអំពីសេចក្តីប្រកាសព័ត៌មានជាសាធារណៈរបស់ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិទាក់ទងនឹងសំណុំរឿង ០០៣

៥.

[Redacted text block]

នៅថ្ងៃទី ២៩ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១១ ស.ច.ស បាន
ចេញសេចក្តីជូនដំណឹងស្តីពីការបញ្ចប់កិច្ចស៊ើបសួរ ដោយបានជូនដំណឹងមកសហព្រះរាជ
អាជ្ញាថា ស.ច.ស “បានចាត់ទុកថាកិច្ចស៊ើបសួរត្រូវបានបញ្ចប់សព្វគ្រប់ហើយ”^{១១} ។

[Redacted text block]

៧. ក្រោយពីបានទទួលសេចក្តីជូនដំណឹងស្តីពីការបញ្ចប់កិច្ចស៊ើបសួរ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ
បានធ្វើការត្រួតពិនិត្យជាបន្ទាន់ទៅលើសំណុំរឿង ដោយគោរពទៅតាមកាតព្វកិច្ចរបស់ខ្លួន ដូច
មានចែងក្នុងអនុវិធាន ៦៦(៥) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ហើយក៏បានធ្វើការសន្និដ្ឋានថា កិច្ចស៊ើបសួរមិន
ត្រូវបានបំពេញសព្វគ្រប់នោះឡើយ។ [Redacted]

៨ [Redacted]
៩ [Redacted]
១០ [Redacted]

^{១១} សេចក្តីជូនដំណឹងស្តីពីការបញ្ចប់កិច្ចស៊ើបសួរ, ថ្ងៃទី ២៩ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១១, ឯកសារ D13, ត្រង់ទំព័រ ២។
បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិប្រឆាំង “ដីកាសម្រេចស្តីអំពីសេចក្តីប្រកាសព័ត៌មានជាសាធារណៈរបស់
សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិទាក់ទងនឹងសំណុំរឿង ០០៣

៨. នៅថ្ងៃទី ៩ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១១ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិបានចេញសេចក្តីប្រកាស ព័ត៌មានមួយដែលមានចំណងជើងថា “សេចក្តីប្រកាសព័ត៌មានរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា អន្តរជាតិទាក់ទងនឹងសំណុំរឿង ០០៣” (“សេចក្តីប្រកាសព័ត៌មានជាសាធារណៈ”) ដែលក្នុង សេចក្តីប្រកាសព័ត៌មាននេះ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិបាន ១) ផ្តល់ព័ត៌មានសង្ខេបដាក់ ស្តែងដែលមានក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរទី២, ២) បញ្ជាក់ពីមតិយោបល់របស់ ខ្លួន ដែលថាកិច្ចស៊ើបសួរមិនបានបំពេញសព្វគ្រប់នោះឡើយ, ៣) ផ្តល់សេចក្តីសង្ខេបទូទៅអំពី សំណើសុំឱ្យធ្វើការស៊ើបអង្កេត ដែលសហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ មានបំណងនឹងដាក់ជូនទៅ ស.ច.ស, ៤) ជូនដំណឹងដល់សាធារណជនថា កាលបរិច្ឆេទផុតកំណត់ក្នុងការដាក់ពាក្យសុំ តាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី គឺមានរយៈពេល១៥ថ្ងៃ គិតចាប់ពីថ្ងៃចេញសេចក្តីជូនដំណឹង ស្តីពីការបញ្ចប់កិច្ចស៊ើបសួរ ហើយសហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិក៏បាន ៥) បញ្ជាក់ថាខ្លួននឹងស្នើ សុំឱ្យមានការពន្យារកាលបរិច្ឆេទផុតកំណត់ សម្រាប់ការដាក់ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹង រដ្ឋប្បវេណី បន្ថែមចំនួនប្រាំមួយសប្តាហ៍ទៀត^{១២}។ នៅថ្ងៃទី ១០ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១១ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិបានដាក់សំណើសុំពន្យារពេល ក្នុងការដាក់ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើម បណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី^{១៣}។ នៅថ្ងៃទី ១៨ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១១ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ បាន ដាក់សំណើចំនួនបី សុំឱ្យមានកិច្ចស៊ើបសួរ

^{១២} សេចក្តីប្រកាសព័ត៌មាន: សេចក្តីប្រកាសព័ត៌មានរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិទាក់ទងនឹងសំណុំរឿង ០០៣ ចុះថ្ងៃទី ៩ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១១ (ឧបសម្ព័ន្ធ ៣)

^{១៣} សំណើរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ សុំពន្យារពេលវេលាកំណត់សម្រាប់ការដាក់ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋ ប្បវេណីក្នុងសំណុំរឿងលេខ ០០៣, ថ្ងៃទី ១០ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១១, ឯកសារ D15។

៩. នៅក្នុងថ្ងៃដដែលនេះ ស.ច.ស បានចេញដីកាបង្គាប់ឱ្យដកព័ត៌មានចេញ ដែលក្នុងដីកានេះ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបានបង្គាប់ឱ្យ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ ក្នុងរយៈពេលបីថ្ងៃនៃថ្ងៃ ធ្វើការ ដកចេញនូវផ្នែកមួយចំនួននៅក្នុងសេចក្តីប្រកាសព័ត៌មានជាសាធារណៈ ដែលរួមមាន បណ្តាព័ត៌មានរៀបរាប់ពី ១) ការបង្ហាញមតិយោបល់របស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ ទាក់ ទងនឹងឧក្រិដ្ឋកម្ម ដែលតម្រូវឱ្យមានការស៊ើបអង្កេត (“ព័ត៌មានប្រភេទ ក”) ២) សេចក្តីសង្ខេប នៃសំណើសុំឱ្យមានកិច្ចស៊ើបអង្កេត ដែលសហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ មានបំណងនឹងស្នើឡើង (“ព័ត៌មានប្រភេទ ខ”)។ ទាក់ទងនឹងព័ត៌មានប្រភេទ ក សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតយល់ឃើញ ថា សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិពុំមានសិទ្ធិ “ធ្វើការបង្ហាញមតិយោបល់ជាសាធារណៈ”នោះ ឡើយ^{១៥}។ ទាក់ទងនឹងព័ត៌មានប្រភេទ ខ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតយល់ឃើញថា “ដោយសារ ការជូនដំណឹងដល់សាធារណជន ជាមុន និងយ៉ាងលម្អិត” អំពីសំណើសុំឱ្យមានកិច្ចស៊ើប អង្កេតដែលខ្លួនមានបំណងនឹងស្នើនោះ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ “បានរំលោភលើវិធាននៃ ការរក្សាការសម្ងាត់”^{១៦}។

១០. នៅថ្ងៃទី ១៩ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១១ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ បានដាក់សេចក្តីជូនដំណឹងស្តី ពីបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងដីកាបង្គាប់ឱ្យដកព័ត៌មានចេញ^{១៧}។ ដូចបានផ្ទៀងផ្ទាត់ក្នុងសេចក្តីជូន ដំណឹង លើកលែងតែ អង្គបុរេជំនុំជម្រះបង្គាប់ផ្សេងពីនេះ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ យល់ ឃើញថា ដីកាបង្គាប់ឱ្យដកព័ត៌មានចេញ ត្រូវព្យួរទុករហូតដល់មានសេចក្តីសម្រេចលើបណ្តឹង ឧទ្ធរណ៍នេះ។ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ សូមជូនសេចក្តីសន្និដ្ឋានដោយគោរពថា ការចេញ បង្គាប់ឱ្យដកព័ត៌មាននៅក្នុងដំណាក់កាលនេះ នឹងធ្វើឱ្យបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍មិនមានយសខានអ្វីត

^{១៥} ដីកាបង្គាប់ឱ្យដកព័ត៌មានចេញ, កថាខណ្ឌ ៤។

^{១៦} ដីកាបង្គាប់ឱ្យដកព័ត៌មានចេញ, កថាខណ្ឌ ៧។

^{១៧} សៀវភៅចុះបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍, ថ្ងៃទី ១៩ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១១, ឯកសារ D14/1 ។

សំណុំរឿង ០០៣/០៧-០៩-២០០៩-អវតក/កសចស

ទៅទៀតទេ ហើយនឹងធ្វើឲ្យខូចដល់សិទ្ធិរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ ក្នុងការស្វែងរក សេចក្តីកែតម្រូវនៅចំពោះមុខអង្គបុរេជំនុំជម្រះ ។

II. ទិដ្ឋភាពទូទៅនៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍

១១. សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិស្នើសុំឱ្យចោលដីកាបង្គាប់ឱ្យដកព័ត៌មានចេញ ដោយសារ មូលដ្ឋានដូចខាងក្រោមនេះ៖

ក. ទាក់ទិននឹងផ្នែកស្តីពីព័ត៌មានប្រភេទ ក៖

i. ដីកាបង្គាប់ឱ្យដកព័ត៌មានចេញ មិនបានយោងលើ និងគ្មានការគាំទ្រដោយ បទប្បញ្ញត្តិនៅក្នុងច្បាប់ អ.វ.ត.ក, វិធានផ្ទៃក្នុង ឬគោលការណ៍ច្បាប់ អន្តរជាតិដែលពាក់ព័ន្ធណាមួយឡើយ។ ដីកាបង្គាប់ឱ្យដកព័ត៌មានចេញ គ្មាន មូលដ្ឋានច្បាប់ណាមួយ ហេតុដូច្នោះ ដីកានេះត្រូវចាត់ទុកជាមោឃៈតាំងពី ដំបូង។

ii. បន្ថែមពីលើនេះ និងម្យ៉ាងវិញទៀត៖

១. ស.ច.ស បានសន្និដ្ឋានដោយភាន់ត្រឡប់ថា សហព្រះរាជអាជ្ញា អន្តរជាតិមិនមានមូលដ្ឋានផ្លូវច្បាប់ណាមួយ ក្នុងការបង្ហាញមតិ យោបល់ជាសាធារណៈ ទាក់ទងនឹង “ឧក្រិដ្ឋកម្មដែលតម្រូវឱ្យមាន ការស៊ើបសួរ” ហើយ

២. ក្នុងការបង្ហាញមតិយោបល់ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិបានបំពេញ កិច្ចក្នុងដែនអំណាចរបស់ខ្លួន និងស្របទៅតាមកាតព្វកិច្ចរបស់ខ្លួន ដូចមានចែងក្នុងច្បាប់ និងវិធានផ្ទៃក្នុង។

ខ. ទាក់ទិននឹងផ្នែកស្តីពី “ព័ត៌មានប្រភេទ ខ” សេចក្តីប្រកាសព័ត៌មានជាសាធារណៈមិន បានរំលោភលើអនុវិធាន ៥៦(១) នៃវិធានផ្ទៃក្នុងនោះទេ ព្រោះសេចក្តីប្រកាសព័ត៌មាន នេះពុំមានលាតត្រដាងព័ត៌មានសម្ងាត់ណាមួយ ដែលប៉ះពាល់ដល់សិទ្ធិ ឬផល ប្រយោជន៍របស់ភាគីណាមួយឡើយ។

គ. បន្ថែមលើមូលដ្ឋានដូចបានរៀបរាប់ខាងលើ ដីកាបង្គាប់ឱ្យដកព័ត៌មានចេញ មិនមាន សំអាងហេតុ ហើយធ្វើឡើងតាមតែអំពើចិត្ត ព្រមទាំងគ្មានអានុភាពដោយសារតែដីកា

សំណុំរឿង ០០៣/០៧-០៩-២០០៩-អវតក/កសចស

នេះ ១) មិនបានផ្តល់សំអាងហេតុគ្រប់គ្រាន់, ២) បង្គាប់ឱ្យសហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ “ដកចេញ” ព័ត៌មានដែលបានដឹងជាសាធារណៈ ហើយដែល ស.ច.ស ខ្លួនឯងផ្តល់បានផ្ទៃក្នុងឡើងវិញជាសាធារណៈ, ៣) ជ្រៀតជ្រែកក្នុងការបំពេញកាតព្វកិច្ចរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ ដែលមានចែងក្នុងច្បាប់ និងវិធាននានា ហើយ ៤) ដីកានេះគ្មានគោលបំណងអ្វីក្រៅពីការស្តីបន្ទោសជាសាធារណៈ ចំពោះ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិតែប៉ុណ្ណោះ។

III. ភាពរាមទទួលយកបាន

១២. សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ បានទទួលនូវសេចក្តីជូនដំណឹងពីដីកាបង្គាប់ឱ្យដកព័ត៌មានចេញនៅថ្ងៃទី ១៨ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១១។ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិបានដាក់សេចក្តីជូនដំណឹងស្តីពីបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍នៅថ្ងៃទី ១៩ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១១ ហើយនិងដាក់ជូនសារណាទាំងនេះនៅថ្ងៃទី ២៥ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១១។ ដូច្នោះ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ បានគោរពទៅតាមកាលបរិច្ឆេទកំណត់ ដូចមានចែងក្នុងអនុវិធាន ៧៥(១) និង(៣) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង។

១៣. អនុលោមតាមអនុវិធាន ៧៤(២) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង សហព្រះរាជអាជ្ញាអាចប្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងរាល់ដីកាសម្រេចទាំងអស់របស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត។ បើទោះបីជាបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍នេះត្រូវបានដាក់ដោយសហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិតែម្នាក់ឯងក៏ដោយ ក៏បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍នេះអាចទទួលយកបានព្រោះ៖

- ក. អនុលោមតាមអនុវិធាន ១(២) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង សកម្មភាពរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអាចធ្វើឡើងរួមគ្នា ឬធ្វើឡើងដោយសហព្រះរាជអាជ្ញាណាម្នាក់ក្នុងចំណោមសហព្រះរាជអាជ្ញាទាំងពីរ។
- ខ. ដោយសារតែមិនមានការចុះក្នុងឯកសារពីការខ្វែងគំនិតគ្នាណាមួយ ឬដោយហេតុនីតិវិធីស្តីពីការខ្វែងយោបល់គ្នា មិនបានផ្តើមឡើងដោយសហព្រះរាជអាជ្ញាណាមួយនោះ អនុវិធាន ៧១(៣)(ឃ) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង មិនរារាំងដល់ការដាក់នូវបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍នេះឡើយ។

សំណុំរឿង ០០៣/០៧-០៩-២០០៩-អវតក/កសបស

គ. ការអនុវត្តការដាក់សំណុំឯកសារដោយសហព្រះរាជអាជ្ញា ឬ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតតែមួយរូបនោះ ត្រូវបានទទួលស្គាល់ថាមានសុពលភាពក្នុងករណីនេះ^{១៨}។

ឃ. បើទោះបីជាអង្គបុរេជំនុំជម្រះ មិនយល់ស្របជាមួយនឹងការលើកឡើងនៅក្នុងអនុកថាខណ្ឌ ក និង គ ខាងលើក៏ដោយ ក៏អង្គបុរេជំនុំជម្រះគួរតែយល់ឃើញថា បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍នេះអាចទទួលយកបាន ដោយផ្អែកលើមូលដ្ឋាននៃអនុវិធាន ២១(១) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង^{១៩} ៖

- i. ដីកាបង្គាប់ឱ្យដកព័ត៌មានចេញ បានចេញបង្គាប់ដល់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិតែមួយរូបប៉ុណ្ណោះ ហើយដីកានេះសំដៅដោយផ្ទាល់ចំពោះតែផលប្រយោជន៍របស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ ក្នុងនាមជាមន្ត្រីឯករាជ្យមួយរូបនៅក្នុងតុលាការ។ ការបដិសេធសិទ្ធិរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិក្នុងការប្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងដីកាបែបនេះ គឺមិនស្របទៅតាមគោលការណ៍ជាសារវន្តនៃយុត្តិធម៌ សច្ចភាពផ្លូវច្បាប់ និងកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីប្រកបដោយតម្លាភាព ដូចមានចែងក្នុងអនុវិធាន ២១(១) នៃវិធានផ្ទៃក្នុងឡើយ។
- ii. ដីកាបង្គាប់ឱ្យដកព័ត៌មានចេញបានលើកឡើងចំនុចសំខាន់ៗជាសារវន្ត ដែលមិនទាន់បានធ្វើការជំនុំជម្រះដោយអង្គបុរេជំនុំជម្រះនៅឡើយ។ សេចក្តីសម្រេចលើអង្គសេចក្តីរបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះ នឹងផ្តល់នូវគោលការណ៍ណែនាំ

^{១៨} ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរត្រូវបានដាក់ដោយ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ ដោយអនុលោមតាមការពិចារណារបស់ អង្គបុរេជំនុំជម្រះ ចុះថ្ងៃទី ១៨ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០០៩ (D1/1/1);

^{១៩} សូមមើលឧទាហរណ៍សេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះនៅក្នុងសំណុំរឿងលេខ០០២ ខាងក្រោមនេះ៖ សេចក្តីសម្រេចស្តីពីភាពអាចទទួលយកបាននៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ អៀង សារី អំពីសិទ្ធិចូលជួប ចុះថ្ងៃទី ២១ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០០៨ ឯកសារ A104/II/4 នៅត្រង់ទំព័រ៣។ សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់លោក ខៀវ សំផន ប្រឆាំងនឹងដីកាសម្រេចស្តីពីសិទ្ធិ និងភាពព្យកិច្ចរបស់ភាគីទាក់ទងនឹងការបកប្រែ ចុះថ្ងៃទី ២០ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៩ ឯកសារ A190/II/20 នៅត្រង់ទំព័រ១០-១៤។ និងសាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងដីកាសម្រេចរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតលើសំណើលើកទីដប់មួយរបស់ជនត្រូវចោទ សុំបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរ ឯកសារ D158/5/1/15 នៅត្រង់ទំព័រ៩។
បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិប្រឆាំង “ដីកាសម្រេចស្តីអំពីសេចក្តីប្រកាសព័ត៌មានជាសាធារណៈរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិទាក់ទងនឹងសំណុំរឿង ០០៣

សំណុំរឿង ០០៣/០៧-០៩-២០០៩-អវតក/កសល

នាំចំពោះសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ក៏ដូចជាភាគីនានា។ ដូច្នោះសេចក្តីសម្រេចនេះ នឹងជម្រុញឱ្យមានសច្ចភាពផ្លូវច្បាប់កាន់តែខ្លាំងឡើងថែមទៀត ព្រមទាំង ពង្រឹងនូវជំនឿទុកចិត្តរបស់សាធារណជនចំពោះស្ថាប័នមួយនេះ។

IV. បទដ្ឋាននៃការត្រួតពិនិត្យឡើងវិញ

១៤. សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិសូមសន្និដ្ឋានថា បទដ្ឋាននៃការត្រួតពិនិត្យឡើងវិញដូចខាងក្រោមនេះ អនុវត្តចំពោះផ្នែកទាំងពីរនៅក្នុងដីកាបង្គាប់ឱ្យដកព័ត៌មានចេញ៖

ក. ព័ត៌មានប្រភេទ ក នៃសេចក្តីប្រកាសព័ត៌មានជាសាធារណៈ៖ ដូចដែលបានបង្ហាញពីខាងលើរួចមកហើយ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិសូមលើកឡើងថា ស.ច.ស បានបំពេញកិច្ចហួសដែនអំណាចរបស់ខ្លួន ក្នុងការបង្គាប់ឱ្យដកចេញនូវសេចក្តីប្រកាសអំពីមតិយោបល់ ដែលនេះជាការបំពេញកិច្ចហួសសមត្ថកិច្ចរបស់ខ្លួន។ ហេតុដូច្នោះផ្នែកមួយនេះនៅក្នុងដីកាបង្គាប់ឱ្យដកព័ត៌មានចេញ ត្រូវចាត់ទុកជាមោឃៈតាំងពីដំបូង ហើយបទដ្ឋាននៃការត្រួតពិនិត្យឡើងវិញដែលអាចអនុវត្តបានគឺ បទដ្ឋានដែលគ្រប់គ្រងទៅលើការភាន់ច្រឡំលើសមត្ថកិច្ច ពោលគឺ ក្នុងករណីដែលចៅក្រមបានបំពេញកិច្ចហួសដែនអំណាចរបស់ខ្លួន ដែលមានចែងតាមផ្លូវច្បាប់យ៉ាងច្បាស់ និងដោយប្រយោលនោះ ដីកាបង្គាប់នោះត្រូវចាត់ទុកជាមោឃៈ។ ក៏ប៉ុន្តែបើសិនជាអង្គបុរេជំនុំជម្រះ យល់ឃើញថា ស.ច.ស ពិតជាមានសិទ្ធិអំណាចក្នុងការបង្គាប់ឱ្យដកចេញនូវមតិយោបល់មែននោះ អង្គបុរេជំនុំជម្រះត្រូវអនុវត្តនូវបទដ្ឋានដូចមានរៀបរាប់ក្នុងអនុកថាខណ្ឌ ខ ខាងក្រោម។ ក្នុងករណីនេះ ផ្នែកមួយនេះនៅក្នុងដីកាបង្គាប់ឱ្យដកព័ត៌មានចេញ ត្រូវបដិសេធចោល ដោយសារតែមានការបកស្រាយច្បាប់ដោយភាន់ច្រឡំ និង/ឬ រំលោភលើឆន្ទានុសិទ្ធិ ដោយសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត។

ខ. ព័ត៌មានប្រភេទ ខ នៃសេចក្តីប្រកាសព័ត៌មានជាសាធារណៈ៖ បើទោះបីជាសហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិទទួលស្គាល់ថា ស.ច.ស បានប្រើប្រាស់នូវសិទ្ធិអំណាចឆន្ទានុសិទ្ធិរបស់ខ្លួនដោយប្រយោល ក្នុងការចេញដីកាសម្រេចទាក់ទងដល់បញ្ហារក្សាការសម្ងាត់នៃការស៊ើបសួរក៏ដោយ ក៏សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិសូមលើកឡើងថា ស.ច.ស បានអនុវត្តឆន្ទានុសិទ្ធិរបស់ខ្លួនដោយភាន់ច្រឡំ។ បទដ្ឋានដែលត្រូវអនុវត្តសម្រាប់ផ្នែក

សំណុំរឿង ០០៣/០៧-០៩-២០០៩-អវតក/កសចស

នេះនៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ គឺមានចែងក្នុងសាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ស្តីពី “ប្តឹងផ្អាក
ឯកសាររួម-SMD” ។ យោងតាមលក្ខខណ្ឌក្នុងនោះ ការអនុវត្តធានាសិទ្ធិនឹងត្រូវ
បដិសេធពោល ប្រសិនបើសេចក្តីសម្រេចត្រូវបានតវ៉ា៖ ១) ផ្អែកលើការបកស្រាយមិន
ត្រឹមត្រូវនៃច្បាប់ជាធរមាន, ២) ផ្អែកលើការសន្និដ្ឋានមិនត្រឹមត្រូវទាល់តែសោះទៅ
លើអង្គហេតុ ឬ ៣) អយុត្តិធម៌ ឬមិនសមហេតុផលហួសហេតុពេក ដែលនាំឱ្យមាន
ការរំលោភបំពានធានាសិទ្ធិរបស់ខ្លួន^{២០}។ ផ្អែកមួយនេះ នៅក្នុងដីកាបង្គាប់ឱ្យដក
ព័ត៌មានចេញ ត្រូវតែបដិសេធពោល ដោយផ្អែកលើមូលដ្ឋាននៃផ្នែកទី១ និង/ឬ ផ្នែកទី
៣ នៃលក្ខខណ្ឌនេះ។

V. ទស្សនកិច្ច

V(ក). ព័ត៌មានប្រភេទ ១ នៃសេចក្តីប្រកាសព័ត៌មានជាសាធារណៈ

ដីកាបង្គាប់ ត្រូវចាត់ទុកមោឃៈតាំងពីដំបូង ឬ ផ្អែកលើការបកស្រាយច្បាប់ដោយមិនត្រឹមត្រូវ

១៥. នៅក្នុងដីកាបង្គាប់ឱ្យដកព័ត៌មានចេញ ស.ច.ស ទទួលស្គាល់ថា សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ
មានសិទ្ធិចេញផ្សាយជាសាធារណៈនូវសេចក្តីសង្ខេបអំពីទីតាំងបទល្មើស និងហេតុការណ៍
បទល្មើសនៅក្រោមការស៊ើបអង្កេត^{២១}។ ទោះបីយ៉ាងនេះក្តី ស.ច.ស មិនឯកភាពជាមួយ
នឹងការបង្ហាញមតិយោបល់ ពីសហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ។ ដោយហេតុថា ដីកាបង្គាប់ឱ្យ
ដកព័ត៌មានចេញ មិនបានបង្គាប់ឱ្យបានច្បាស់លាស់ទាំងស្រុងត្រង់ផ្នែកនេះ វាហាក់ដូចជាថា
ស.ច.ស យកទស្សនៈមួយថា៖ i) សហព្រះរាជអាជ្ញាពុំមានសិទ្ធិបង្ហាញមតិយោបល់អ្វីឡើយ។
ហើយ/ឬក៏ ii) មតិយោបល់ ដែលលើកឡើងថា អំពើល្មើសព្រហ្មទណ្ឌដូចបានលើកឡើង
ចោទប្រកាន់ ដែលតម្រូវឱ្យមានការស៊ើបអង្កេត គឺមិនមានមូលដ្ឋានផ្លូវច្បាប់^{២២}។ ដើម្បីបញ្ជាក់
ឱ្យបានពេញលេញ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិនឹងឆ្លើយតបទៅនឹងចំណុចទាំងពីរនេះ។

^{២០} សំណុំរឿងលេខ០០២៖ សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងដីកាសម្រេចលើសំណើស្វែងរកភស្តុតាងដោះបន្ទុកនៅ
ក្នុងប្តឹងផ្អាកឯកសាររួម ចុះថ្ងៃទី ១២ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៩ ឯកសារ D164/3/6 នៅក្រុងទំព័រ១០-១១។

^{២១} សូមមើលកថាខណ្ឌ៤នៃ ដីកាបង្គាប់ឱ្យដកព័ត៌មានចេញ។

^{២២} សូមមើលកថាខណ្ឌ I (១) នៃ ដីកាបង្គាប់ឱ្យដកព័ត៌មានចេញ៖ “ព័ត៌មានទាក់ទងនឹងឧក្រិដ្ឋកម្ម ដែលសហព្រះរាជអាជ្ញា
អន្តរជាតិយល់ថាតម្រូវឱ្យមានការស៊ើបអង្កេត។” (សង្កត់ន័យបន្ថែមដោយ គូសបន្ទាត់ពីក្រោម)។

បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិប្រឆាំង “ដីកាសម្រេចស្តីអំពីសេចក្តីប្រកាសព័ត៌មានជាសាធារណៈរបស់
សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិទាក់ទងនឹងសំណុំរឿង ០០៣

- ១៦. ទោះបីជាដីកាបង្គាប់ឱ្យដកព័ត៌មានចេញ មិនមានសំអាងហេតុគ្រប់គ្រាន់ក៏ដោយ ដីកាបង្គាប់ឱ្យដកព័ត៌មានចេញនេះ ហាក់ដូចជាលើកឡើងថា ស.ច.ស បានសន្និដ្ឋានដូចតទៅថា ដោយយល់ឃើញថា សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិមិនមាន “មូលដ្ឋានផ្លូវច្បាប់” ក្នុងការបង្ហាញមតិយោបល់ និង/ឬ ដោយហេតុថាមតិយោបល់នោះ មិនមានមូលដ្ឋានផ្លូវច្បាប់ (ពោលគឺមិនត្រឹមត្រូវ) ហេតុដូច្នោះ ស.ច.ស មានអំណាចបង្គាប់ឱ្យដកមតិយោបល់នោះចេញវិញ។ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិសូមសន្និដ្ឋានថា ជាមូលដ្ឋាន សេចក្តីសន្និដ្ឋាននេះគឺមាន វិការៈ។
- ១៧. វិធានផ្ទៃក្នុងមានចែងបទប្បញ្ញត្តិនានា ដែល ស.ច.ស អាចចេញដីកាបង្គាប់ចាប់បង្ខំបាន តួយ៉ាងដូចជា អនុវិធាន ៣៥(១) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ផ្តល់អំណាចឱ្យ ស.ច.ស ដាក់ទណ្ឌកម្ម ឬ បញ្ជូនទៅអាជ្ញាធរមានសមត្ថកិច្ចនូវជនណាម្នាក់ ដែលជ្រៀតជ្រែកដោយចេតនាពិតប្រាកដ ក្នុងកិច្ចការរដ្ឋបាលរបស់អង្គជំនុំជម្រះ។ មិនមានការលើកឡើងណាមួយទាល់តែសោះនៅក្នុងដីកាបង្គាប់ថា ស.ច.ស បានរកឃើញដូច្នោះ ឬក៏ដីកាបង្គាប់នោះពុំបានលើកឡើងពីវិធានជាក់លាក់ផ្សេងៗទៀត ដែលអនុវត្តជាធរមានចំពោះកាលៈទេសៈបច្ចុប្បន្ននេះ។
- ១៨. សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិទទួលស្គាល់ថា ក្នុងនាមជាអ្នកធានាដល់ដំណើរការតុលាការនៅក្នុងប្រព័ន្ធច្បាប់ណាក៏ដោយ តុលាការមានអំណាចដោយប្រយោលក្នុងការចេញដីកាបង្គាប់ក្នុងករណីចាំបាច់ ដើម្បីអនុវត្តមុខងាររបស់ខ្លួនឱ្យមានប្រសិទ្ធភាព^{២៣}។ ក៏ប៉ុន្តែ អំណាចចេញដីកាបង្គាប់ចាប់បង្ខំភាគី ផ្តល់ជូនតែក្នុងកាលៈទេសៈទាំងឡាយណា ដែលមានហានិភ័យនៃការជ្រៀតជ្រែកក្នុងកិច្ចការរដ្ឋបាលរបស់អង្គជំនុំជម្រះតែប៉ុណ្ណោះ^{២៤}។ គោលការណ៍នេះបានទទួលស្គាល់ដោយតុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិសម្រាប់អតីតប្រទេសយូហ្គោស្លាវី (តុលាការ ICTY)។ នៅពេលលើកឡើងអំពីគោលការណ៍នៃការប្រមាថតុលាការ អង្គជំនុំជម្រះសាលាឧទ្ធរណ៍នៃតុលាការ ICTY “បានរកឃើញថា យើងចាំបាច់ត្រូវគូសបញ្ជាក់” ថា គោលការណ៍

^{២៣} សូមមើលឧទាហរណ៍ រឿងក្តីរដ្ឋអាជ្ញាតទល់នឹង Blaskic សាលដីកាលើសំណើរបស់សាធារណៈរដ្ឋក្រូអាស៊ី សុំសេរីសាលក្រមអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង II ចុះថ្ងៃទី ១៨ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ១៩៩៧ សាលក្រម IT-95-14-AR108/១៩ ចុះថ្ងៃទី ២៩ ខែ តុលា ឆ្នាំ ១៩៩៧ នៅត្រង់កថាខណ្ឌ៣៣។

^{២៤} ក្នុងរឿងក្តី រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង Thomas Lubanga Dyilo សេចក្តីសម្រេចលើកិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយនឹងសារព័ត៌មានជាមួយនឹងលោកស្រី Le Fraper du Hellen សំណុំរឿងលេខ ICC-01/04-01/06 ចុះថ្ងៃទី ១២ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១០ នៅត្រង់កថាខណ្ឌ៣៦។

សំណុំរឿង ០០៣/០៧-០៩-២០០៩-អវតក/កសចស

នេះ “មិនបានបង្កើតឡើងដើម្បីការពារសេចក្តីថ្លៃថ្នូររបស់ចៅក្រម ឬ ដើម្បីគ្រាន់តែសម្រាប់ ដាក់ទណ្ឌកម្មលើការមាក់ងាយ ឬ ការប្រមាថលើតុលាការ ឬ សាលាក្តីណាមួយឡើយ។ ក៏ប៉ុន្តែ គឺយុត្តិធម៌ទេ ដែលរងការចំអកឡើយ ដោយការប្រមាថតុលាការនេះ មិនមែន តុលាការ ឬ ចៅក្រមណាមួយ ដែលកំពុងព្យាយាមរកយុត្តិធម៌នោះទេ”^{២៥}។ ជាថ្មីម្តងទៀត មិនមានការលើកឡើងណាមួយនៅក្នុងដីកាបង្គាប់ឱ្យដកព័ត៌មានចេញ បង្ហាញថា ស.ច.ស យល់ឃើញថា ការបង្ហាញមតិយោបល់តាមផ្លូវច្បាប់ដោយសហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ បានជ្រៀតជ្រែកលើកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីដោយមិនត្រឹមត្រូវ នោះឡើយ។

១៩. បទប្បញ្ញត្តិទាំងឡាយ ដូចជា អនុវិធាន ៥៦(១)នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ផ្តល់អំណាចដោយប្រយោល ដល់ចៅក្រម អ.វ.ត.ក ដើម្បីចាប់បង្ខំឱ្យភាគីអនុវត្តការកិច្ច ឬ កាតព្វកិច្ចរបស់ពួកគេ។ ទោះបីជាយ៉ាងនេះក្តី អំណាចទាំងនោះត្រូវអនុវត្តជាប្រយោជន៍នៃការធានាសុចរិតភាពនៃកិច្ច ដំណើរការនីតិវិធី និងត្រូវអនុវត្តស្របទៅតាមក្របខណ្ឌច្បាប់ជាធរមាន។ នៅក្នុងបរិបទ បច្ចុប្បន្ននេះ ក្របខណ្ឌពាក់ព័ន្ធរួមមាន បទប្បញ្ញត្តិនានាដែលចែងអំពីឯករាជ្យភាពរបស់ សហព្រះរាជអាជ្ញា រួមទាំង គោលការណ៍ស្តីពីការផ្សព្វផ្សាយជាសាធារណៈនៃកិច្ចដំណើរ ការនីតិវិធី។

២០. អនុវិធាន ១៣(១) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ចែងថា “ការិយាល័យសហព្រះរាជអាជ្ញា ត្រូវធ្វើសកម្មភាព ដោយឯករាជ្យនៅក្នុងអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ”។ អនុវិធាន ១៣(២) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ផ្តល់ អំណាចឱ្យសហព្រះរាជអាជ្ញា តាក់តែង និងអនុម័តបទបញ្ជារដ្ឋបាលសម្រាប់ការិយាល័យ របស់ខ្លួន ក្រោយពីបានពិគ្រោះយោបល់ជាមួយនឹងការិយាល័យនានារបស់អង្គជំនុំជម្រះ និង ការិយាល័យរដ្ឋបាលលើបញ្ហានានាដែលអាចប៉ះពាល់ដល់សហព្រះរាជអាជ្ញា។ អនុលោមតាម អនុវិធាន ១៣(៦) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង សេចក្តីសម្រេចទាំងឡាយរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា បិទផ្លូវ ប្តឹងតវ៉ា។

២១. បទប្បញ្ញត្តិដូចខាងក្រោមនេះក៏មានការជាប់ពាក់ព័ន្ធផងដែរ៖
អនុវិធាន ២១(១)(ក)

^{២៥} រឿងក្តីរដ្ឋអាជ្ញាតទល់នឹង Dusko Tadic សាលដីកាលើការចោទប្រកាន់អតីតមេធាវី Milan Vujin អំពីការប្រមាថ សំណុំរឿងលេខ IT-94-1-A-R77 ចុះថ្ងៃទី ៣១ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០០២ នៅត្រង់កថាខណ្ឌ១៦។
បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិប្រឆាំង “ដីកាសម្រេចស្តីអំពីសេចក្តីប្រកាសព័ត៌មានជាសាធារណៈរបស់ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិទាក់ទងនឹងសំណុំរឿង ០០៣

សំណុំរឿង ០០៣/០៧-០៩-២០០៩-អវតក/កសចស

ដំណើរការនីតិវិធីនៅក្នុងអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ ត្រូវតែមានយុត្តិធម៌ និង ត្រូវគោរព គោលការណ៍ចំពោះមុខ ហើយត្រូវរក្សាបាននូវតុល្យភាពរវាងសិទ្ធិរបស់ភាគីទាំងឡាយ។ នីតិវិធីត្រូវធានាឱ្យបាននូវភាពដាច់ ដោយឡែកពីគ្នារវាងអាជ្ញាធរដែលទទួលបន្ទុកការចោទ ប្រកាន់ និង អាជ្ញាធរដែលទទួលបន្ទុកការវិនិច្ឆ័យទោស។ (សង្កត់ន័យបន្ថែមដោយ អក្សរជិត ក្រាស់)

មាត្រា ១២(២) នៃកិច្ចព្រមព្រៀងស្តីពី អ.វ.ត.ក (ដែលមានអានុភាពជាច្បាប់នៅក្នុងប្រទេស កម្ពុជា)^{២៦} ៖

អង្គជំនុំជម្រះត្រូវអនុវត្តយុត្តាធិការរបស់ខ្លួន សមស្របតាមបទដ្ឋានយុត្តិធម៌អន្តរជាតិ ភាពត្រឹមត្រូវ និងដំណើរការសមស្របនៃច្បាប់ដូចដែលបានចែងក្នុងមាត្រា ១៤ និង ១៥ នៃអនុសញ្ញាអន្តរជាតិឆ្នាំ ១៩៦៦ ស្តីពីសិទ្ធិពលរដ្ឋ និងសិទ្ធិនយោបាយដែលកម្ពុជា គឺជា ភាគីហត្ថលេខីដែរ។ ក្នុងផលប្រយោជន៍ធានាឱ្យមានសវនាការជាសាធារណៈ ហើយដំណើរ ការត្រឹមត្រូវ និងទុកចិត្តបាន ត្រូវយល់ថាតំណាងរបស់សមាជិកនៃអង្គការសហប្រជាជាតិ តំណាងរបស់លោកអគ្គលេខាធិការ តំណាងបណ្តាញព័ត៌មាន និងតំណាងអង្គការក្រៅ រដ្ឋាភិបាលជាតិ និងអន្តរជាតិ នឹងអាចចូលរួមស្តាប់ការជំនុំជម្រះក្តីបានគ្រប់ពេលវេលា ទាំងអស់។ ការលើកលែងមិនឱ្យចូលរួមស្តាប់ការជំនុំជម្រះក្តី តាមមាត្រា ១៤ នៃអនុសញ្ញា អាចធ្វើទៅបានតែក្នុងករណីចាំបាច់បំផុត តាមយោបល់របស់អង្គជំនុំជម្រះដែលពាក់ព័ន្ធ ហើយតែនៅពេលណាដែលការផ្សព្វផ្សាយចេញទៅនាំឱ្យប៉ះពាល់ដល់ប្រយោជន៍យុត្តិធម៌។ (សង្កត់ន័យបន្ថែមដោយ អក្សរជិតក្រាស់)

២២. ដីកាបង្គាប់ឱ្យដកព័ត៌មានចេញ ខកខានមិនបានពិចារណាលើគោលការណ៍ណាមួយខាងលើ នេះទេ។ ទស្សនៈរបស់ ស.ច.ស ដែលគ្រាន់តែជាការបង្ហាញមតិយោបល់នោះ គឺមាន លក្ខណៈគ្រប់គ្រាន់ដែលអាចទាមទារឱ្យមានការដកចេញវិញ។ នៅពេលចេញដីកាបង្គាប់ក្នុង លក្ខណៈបែបនេះ ស.ច.ស បានបំពេញកិច្ចរបស់ខ្លួន ហួសដែនអំណាចច្បាប់^{២៧} ។ ហេតុដូច្នោះ ដីកាបង្គាប់ឱ្យដកព័ត៌មានចេញ នៅត្រង់ផ្នែកនេះ ត្រូវចាត់ទុកថាជាមោឃៈតាំងពីដំបូង។ ឬក៏ ដីកាបង្គាប់នេះត្រូវទាត់ចោល ដោយសារវាបានផ្អែកលើការបកស្រាយច្បាប់ដោយភ័ន្តច្រឡំ។

^{២៦} មាត្រា៤៧ថ្មីស្ទួន នៃច្បាប់អ.វ.ត.ក។

^{២៧} ស.ច.ស ដែលយោងលើអនុវិធាន ៥៥(១) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង មិនបានបង្ហាញមូលដ្ឋានផ្លូវច្បាប់នៅក្នុងដីកាបង្គាប់ឱ្យដក ព័ត៌មានចេញ ដែលបទបញ្ញត្តិនេះគ្រាន់តែចែងថា ការស៊ើបអង្កេតត្រូវធ្វើដោយខានពុំបាន។

បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិប្រឆាំង “ដីកាសម្រេចស្តីអំពីសេចក្តីប្រកាសព័ត៌មានជាសាធារណៈរបស់ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិទាក់ទងនឹងសំណុំរឿង ០០៣

ដីកាបង្គាប់ បានចេញដោយបំពានលើធនានុសិទ្ធិរបស់ ស.ច.ស

២៣. ដីកាបង្គាប់ឱ្យដកព័ត៌មានចេញ ក៏បង្ហាញនូវការបំពានធនានុសិទ្ធិរបស់ ស.ច.ស ដោយហេតុថា ដីកានេះមិនយុត្តិធម៌ និងមិនសមហេតុផល។ ដីកានេះបង្ហាញដោយប្រយោលថា តុលាការ ដែលសម្រេចតាមគោលការណ៍ច្បាប់មួយ អាចគ្រប់គ្រងលើសេចក្តីប្រកាសព័ត៌មានជា សាធារណៈ អំពីមតិយោបល់តាមផ្លូវច្បាប់ដោយភាគី ដែលខ្លួនគ្រាន់តែមិនឯកភាពជាមួយ។ ដូច្នោះ ជាក់ស្តែង វាមិនដែលធ្លាប់មានករណីបែបនេះនៅក្នុងយុត្តិសាស្ត្ររបស់តុលាការ ដែល ដោះស្រាយលើរឿងក្តីផ្សេងៗទៀត។

២៤. នៅក្នុងការអនុវត្តគោលការណ៍នៃការផ្សព្វផ្សាយជាសាធារណៈ ដូចបានលើកឡើងខាងលើ និង មានចែងនៅក្នុងវិធានផ្ទៃក្នុង ចៅក្រម សហព្រះរាជអាជ្ញា បុគ្គលិកច្បាប់ និងមន្ត្រីដទៃរបស់ អ.វ.ត.ក ត្រូវបានលើកទឹកចិត្តឱ្យចូលរួមនៅក្នុងសកម្មភាពផ្សព្វផ្សាយជាសាធារណៈ^{២៨}។ សកម្មភាពទាំងនេះ ជាយានដ៏សំខាន់មួយសម្រាប់ជូនដំណឹងដល់សាធារណជនអំពីការងារ របស់តុលាការ។ គោលនយោបាយសារព័ត៌មានរបស់ អ.វ.ត.ក លើកឡើងថា៖

អ.វ.ត.ក មានគោលបំណងជូនដំណឹងដល់ប្រជាជនកម្ពុជាទូទាំងប្រទេស និងពិភពលោក ទាំងមូលពីកិច្ចការរបស់តុលាការជាទូទៅ និងជាពិសេសឱ្យបានដឹងពីដំណើរការនៃការជំនុំ ជម្រះក្តី ដើម្បីជួយសម្រួលដល់ការស្វែងយល់ និងការចូលរួមពាក់ព័ន្ធរបស់ពួកគាត់^{២៩}។

២៥. ជាផ្នែកមួយនៃសកម្មភាពផ្សព្វផ្សាយ មន្ត្រី អ.វ.ត.ក ជាញឹកញាប់ ត្រូវបានគេអញ្ជើញឱ្យ បង្ហាញនូវការយល់ឃើញរបស់ខ្លួនអំពីភារកិច្ច និងកាតព្វកិច្ចតាមផ្លូវច្បាប់នានា ដែលមានចែង នៅក្នុងច្បាប់ អ.វ.ត.ក និង វិធានផ្ទៃក្នុង។ ទោះបីជាការយល់ឃើញទាំងនេះមិនចងកាតព្វកិច្ច ឱ្យតុលាការគោរពតាមក៏ដោយ ការពិភាក្សាទាំងនេះចូលរួមចំណែកក្នុងការពិភាក្សាជា សាធារណៈ និងពង្រឹងការទុកចិត្តទៅលើលើស្ថាប័ននេះ ពីសំណាក់សាធារណជន។

២៦. ដីកាបង្គាប់ឱ្យដកព័ត៌មានចេញ មានបំណងចង់គ្រប់គ្រងលើសកម្មភាពនេះឱ្យមានប្រសិទ្ធិភាព ពោលគឺ ដីកានេះមានបំណងរារាំងសហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ ក្នុងនាមជាមន្ត្រីសាធារណៈ ទទួលបន្ទុករួមជាមួយគ្នាក្នុងការផ្តួចផ្តើមការស៊ើបអង្កេត និងធ្វើការចោទប្រកាន់នៅចំពោះមុខ

^{២៨} សេចក្តីប្រកាសសារព័ត៌មានរបស់អ.វ.ត.ក អំពីគោលនយោបាយទំនាក់ទំនងខាងក្រៅ និងអប់រំ ផ្សព្វផ្សាយ នៅខែ មករា ឆ្នាំ ២០០៨ ទំព័រ៣ (ឧបសម្ព័ន្ធ ៤)។

^{២៩} ដូចជើងទំព័រខាងលើ។

សំណុំរឿង ០០៣/០៧-០៩-២០០៩-អវតក/កសបស

អ.វ.ត.ក មិនឱ្យបង្ហាញជាសាធារណៈនូវមតិយោបល់របស់ខ្លួនលើបញ្ហាច្បាប់គ្រប់គ្រងកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីនេះ។ ការធ្វើដូច្នោះ វាគឺជាការជ្រៀតជ្រែកដោយមិនត្រឹមត្រូវ លើការអនុវត្តមុខនាទីឯករាជ្យរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ និងបំពានលើគោលការណ៍នៃការបែងចែករវាងមុខនាទីចោទប្រកាន់ និងមុខនាទីស៊ើបអង្កេតនៅក្នុងតុលាការនេះ^{៣០} ។

២៧. ប្រសិនបើ ស.ច.ស មិនឯកភាពជាមួយនឹងទស្សនៈរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិលើច្បាប់គ្រប់គ្រងការស៊ើបអង្កេត ស.ច.ស មានកាលានុវត្តភាពបង្ហាញនូវការខ្វែងយោបល់នេះក្នុងសេចក្តីសម្រេចដោយមានសំអាងហេតុនៅក្នុងដីកាដោះស្រាយ។ ស.ច.ស ក៏មានសេរីភាពចូលរួមចំណែកនៅក្នុងការពិភាក្សាជាសាធារណៈ អំពីការងាររបស់តុលាការផងដែរ ដូចដែលខ្លួនធ្លាប់បានធ្វើកាលពីមុនមក (រួមមាន ការជូនដំណឹងដល់សាធារណជន នៅថ្ងៃទី ២ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១១ អំពីប្រភេទនៃកិច្ចស៊ើបសួរដែលខ្លួនបានបំពេញ^{៣១})។ ទោះបីយ៉ាងនេះក្តី ការខ្វែងយោបល់គ្នារបស់ខ្លួនជាមួយនឹងសហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ លើការបកស្រាយច្បាប់មិនផ្តល់សិទ្ធិដល់ខ្លួនក្នុងការបង្គាប់ឱ្យសហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ ដកចេញនូវមតិយោបល់ដែលបានលើកឡើងជាសាធារណៈនោះទេ។ ដូចដែលអតីតចៅក្រមតុលាការ ICTY មួយរូបដែលបានផ្តល់យោបល់ពាក់ព័ន្ធនឹងការតវ៉ាដែលមានលក្ខណៈធ្ងន់ធ្ងរជាងនេះ ពីចុងចោទនានាដែលមានចរិតកោងកាចថា៖

“ក្នុងលក្ខណៈជាមនុស្សមួយរូប ការបង្ហាញនូវការមិនពេញចិត្ត និងការអាក់អន់ស្រពន់ចិត្ត [របស់ចៅក្រម] ក្នុងពេលខ្លះ វាគឺជាធម្មជាតិរបស់មនុស្ស ក៏ប៉ុន្តែ វាមិនអាចទទួលយកបានដរាបណាវាប៉ះពាល់ដល់ការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌ និងដែលមានសណ្តាប់ធ្នាប់ត្រឹមត្រូវ។ ចៅក្រមខ្លួនឯងប្រថុយនឹងការធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់សុចរិតភាព និងដំណើរការរបស់តុលាការ

^{៣០} អនុវិធាន ២១(១)(ក)។ អនុលោមតាមកថាខណ្ឌ ១០ នៃគោលការណ៍ណែនាំរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិស្តីពីតួនាទីរបស់ព្រះរាជអាជ្ញា (ដែលបានអនុម័តដោយមហាសន្និបាតអង្គការសហប្រជាជាតិលើកទី៨ ស្តីពីការបង្ការបទល្មើស និងការប្រព្រឹត្តលើជនល្មើស នៅទីក្រុងហាវ៉ាណា ប្រទេសគុយបា នាថ្ងៃទី ២៧ ខែ សីហា ដល់ ថ្ងៃទី ៧ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ១៩៩០) តួនាទីអយ្យការត្រូវតែចែកឱ្យដាច់ពីមុខងារតុលាការ។

^{៣១} សេចក្តីថ្លែងពីសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ចុះថ្ងៃទី ២ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១១។
បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិប្រឆាំង “ដីកាសម្រេចស្តីអំពីសេចក្តីប្រកាសព័ត៌មានជាសាធារណៈរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិទាក់ទងនឹងសំណុំរឿង ០០៣

សំណុំរឿង ០០៣/០៧-០៩-២០០៩-អវតក/កសចស

ដោយការមានប្រតិកម្មក្នុងឥរិយាបថមិនល្អ ក្នុងលក្ខណៈស្រដៀងគ្នាទៅនឹងឥរិយាបថមិនល្អ របស់ចុងចោទ ឬ មេធាវីរបស់ពួកគេ^{៣២}។

ទោះក្នុងករណីណាក៏ដោយ សហព្រះរាជអាជ្ញា បានបំពេញ

កិច្ចដោយត្រឹមត្រូវក្នុងដែនអំណាចរបស់ខ្លួន

២៨. សហព្រះរាជអាជ្ញា អះអាងថា ខ្លួនបានបំពេញកិច្ចពេញលេញក្នុងរង្វង់នៃសិទ្ធិរបស់ខ្លួន និងស្របទៅតាមកាតព្វកិច្ចតាមផ្លូវច្បាប់ នៅពេលខ្លួនបង្ហាញមតិយោបល់ដូចបានលើកឡើង នៅក្នុងប្រភេទព័ត៌មាន ក។ គោលការណ៍ណែនាំរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិស្តីពីតួនាទីរបស់ សហព្រះរាជអាជ្ញា ចែងថា៖

ព្រះរាជអាជ្ញា ក៏ដូចជាប្រជាពលរដ្ឋដទៃទៀតដែរ គឺមានសិទ្ធិសេរីភាពក្នុងការបញ្ចេញមតិ, ជំនឿ, ការបង្កើតសមាគម, និងការប្រជុំ។ ជាពិសេស ព្រះរាជអាជ្ញាមានសិទ្ធិចូលរួម ចំណែកក្នុងការពិភាក្សាជាសាធារណៈនូវរាល់បញ្ហាដែលទាក់ទងនឹងច្បាប់, ការគ្រប់គ្រងលើ វិស័យយុត្តិធម៌, ការជំរុញនិងការពារសិទ្ធិមនុស្ស ព្រមទាំងការចូលរួម ឬ បង្កើតអង្គការនានា ថ្នាក់តំបន់ ថ្នាក់ជាតិ ឬ ថ្នាក់អន្តរជាតិ និងចូលរួមការប្រជុំរបស់គេ ដោយគ្មានការទទួលបាននូវ ការបាត់បង់ផលប្រយោជន៍ខាងវិជ្ជាជីវៈ ដោយសារតែមូលហេតុនៃសកម្មភាពស្របច្បាប់ ឬ ដោយសារសមាជិកភាពរបស់គេនៅក្នុងអង្គការស្របច្បាប់ណាមួយនោះឡើយ។ ក្នុងការប្រើ ប្រាស់នូវសិទ្ធិទាំងអស់នេះ ព្រះរាជអាជ្ញា ជានិច្ចជាភាព ត្រូវប្រតិបត្តិខ្លួនឱ្យស្របតាមច្បាប់ និងបទដ្ឋានព្រមទាំងក្រមសីលធម៌វិជ្ជាជីវៈនានារបស់ខ្លួន ដែលគេបានទទួលស្គាល់^{៣៣}។
(សង្កត់ន័យបន្ថែមដោយ អក្សរជិតក្រាស់)

២៩. ផ្នែក V(គ) រួមមាន សេចក្តីសន្និដ្ឋានលម្អិតអំពីកាតព្វកិច្ចរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ ស្តីពីការជូនដំណឹងជាសាធារណៈ។

^{៣២} Patricia M. Wald ជនផ្តាច់ការទទួលបានការជំនុំជម្រះ និងការរក្សាសណ្តាប់ធ្នាប់នៅក្នុងតុលាការ អង្គការយុត្តិធម៌សង្គម សេរី ឆ្នាំ ២០០៩ កថាខណ្ឌ ២៣។

^{៣៣} គោលការណ៍ណែនាំស្តីពីតួនាទីរបស់ព្រះរាជអាជ្ញា អនុម័តដោយមហាសន្និបាតអង្គការសហប្រជាជាតិលើកទី៨ ស្តីពីការបង្ការបទល្មើស និងការប្រព្រឹត្តលើជនល្មើស នៅទីក្រុងហាវ៉ាណា ប្រទេសគុយបា នាថ្ងៃទី ២៧ ខែ សីហា ដល់ ថ្ងៃទី ៧ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ១៩៩០) កថាខណ្ឌ ៨។

បណ្តឹងខ្លួនរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិប្រឆាំង “ដីកាសម្រេចស្តីអំពីសេចក្តីប្រកាសព័ត៌មានជាសាធារណៈរបស់ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិទាក់ទងនឹងសំណុំរឿង ០០៣

៣០. ដើម្បីបញ្ជាក់ឱ្យបានពេញលេញ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិក៏សូមលើកឡើងថា មតិយោបល់តាមផ្លូវច្បាប់ដែលបានផ្ទៀង (ថា បទល្មើសដូចបានលើកឡើងចោទប្រកាន់នៅក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរ តម្រូវឱ្យមានការស៊ើបអង្កេត) គឺ មានភាពសមហេតុសមផលតាមផ្លូវច្បាប់។ ភាពត្រឹមត្រូវនៃសេចក្តីប្រកាសនេះ បង្ហាញឱ្យឃើញតាមរយៈការពិនិត្យឡើងវិញលើវិធានដែលពាក់ព័ន្ធ និងក្រមខណ្ឌច្បាប់របស់តុលាការ។ បទប្បញ្ញត្តិពាក់ព័ន្ធរួមមាន៖

- (ក) អនុវិធាន ៤៩(១) ចែងថា ការចោទប្រកាន់ចំពោះមុខ អ.វ.ត.ក អាចធ្វើឡើងបានតាមការផ្តួចផ្តើមគំនិតរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាតែប៉ុណ្ណោះ។
- (ខ) អនុវិធាន ៥៣(១) តម្រូវឱ្យសហព្រះរាជអាជ្ញាលើកការស៊ើបសួរ ប្រសិនបើខ្លួនមានហេតុផលជឿថា ឧក្រិដ្ឋកម្មនានា ដែលស្ថិតនៅក្នុងយុត្តាធិការរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាបានកើតមានពិត។
- (គ) អនុវិធាន ៥៥(១) និង(២) ចែងថា ការស៊ើបសួរត្រូវតែធ្វើដោយខានពុំបាន ទៅលើតែអង្គហេតុណា ដែលមានចែងក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងអោយស៊ើបសួរ ឬ ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងអោយស៊ើបសួរបន្ថែម។
- (ឃ) អនុវិធាន ៥៥(៥) ចែងថា ការស៊ើបសួរត្រូវធ្វើឡើងដោយអនាគតិ ទោះបីជាភស្តុតាងដែលនឹងរកបាននោះជាភស្តុតាងដាក់បន្ទុក ឬភស្តុតាងដោះបន្ទុកក៏ដោយ។
- (ង) អនុវិធាន ៦៧(១) ចែងថា សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតត្រូវបញ្ចប់កិច្ចស៊ើបសួរ ដោយចេញដីកាដោះស្រាយថាត្រូវចោទប្រកាន់ និង បញ្ជូនជនត្រូវចោទទៅជំនុំជម្រះ ឬ លើកលែងការចោទប្រកាន់។
- (ច) មាត្រា ១ នៃច្បាប់ អ.វ.ត.ក ចែងថា ច្បាប់នេះរៀបចំឡើងក្នុងគោលបំណងវិនិច្ឆ័យទោសមេដឹកនាំជាន់ខ្ពស់កម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ និងជនទាំងឡាយ ដែលទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុតចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្ម ដែលបានប្រព្រឹត្តក្នុងអំឡុងថ្ងៃ ១៧ មេសា ១៩៧៥ ដល់ថ្ងៃ ៦ មករា ១៩៧៩។
- (ឆ) មាត្រា ២៣ថ្មី នៃច្បាប់ អ.វ.ត.ក ចែងថា ទោះក្នុងករណីដែលមានភាពមិនយល់ស្របគ្នារវាង ស.ច.ស ថាតើការស៊ើបអង្កេតត្រូវធ្វើបន្តដែរឬទេ ក៏ការស៊ើបអង្កេត “ត្រូវបន្ត” ដរាបណានីតិវិធីនៃភាពខ្វែងយោបល់គ្នាពុំបានផ្តួចផ្តើមឡើង និងដរាបណាអង្គបុរេជំនុំជម្រះពុំសម្រេចបានមតិភាគច្រើនដើម្បីបញ្ចប់ការស៊ើបអង្កេតនោះទេ។

៣១. ការយល់ឃើញខុសពីនេះ (ថា បទល្មើសដូចបានលើកឡើងចោទប្រកាន់ក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរ **មិន** អាចតម្រូវឱ្យស៊ើបអង្កេត) នឹងធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់សុចរិតភាពដែលបាន

សំណុំរឿង ០០៣/០៧-០៩-២០០៩-អវតក/កសចស

រៀបចំសម្រាប់កិច្ចដំណើរការនីតិវិធីនៅចំពោះមុខ អ.វ.ត.ក។ វានឹងអាចឱ្យ ស.ច.ស មិនខ្វល់ ឬ លើកលែងការចោទប្រកាន់ដែលសហព្រះរាជអាជ្ញាផ្ដើមឡើង ពោលគឺវាជាស្ថានភាព មួយដែលមិនអាចទទួលយកបាន និងមិនសមស្របទៅនឹងគោលការណ៍នានាពាក់ព័ន្ធនឹង ការបង្កើតតុលាការ និងការទទួលខុសត្រូវរបស់ ស.ច.ស។

V(ខ). ព័ត៌មានប្រភេទ ខ នៃសេចក្ដីប្រកាសព័ត៌មានជាសាធារណៈ

ដីកាបង្គាប់ ខកខានមិនបានអនុវត្តលក្ខខណ្ឌច្បាប់ត្រឹមត្រូវ

៣២. នៅក្នុងដីកាបង្គាប់ឱ្យដកព័ត៌មានចេញ ស.ច.ស អះអាងថា សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ បានរំលោភវិធាននៃការរក្សាការសម្ងាត់ ដូចមានចែងនៅក្នុងអនុវិធាន ៥៦(១) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង “ដោយបានជូនដំណឹងដល់សាធារណជនជាមុន និងយ៉ាងលម្អិត អំពីអ្វីដែលអនុលោមតាម វិធាន ៦៦.១ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ដែលថាខ្លួន “ស្នើសុំដល់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតឱ្យបំពេញ កិច្ច”^{៣៤}។ អនុវិធាន ៥៦(១) នៃវិធានផ្ទៃក្នុងចែងថា៖

ដើម្បីការពារសិទ្ធិ និងផលប្រយោជន៍របស់ភាគី ការស៊ើបសួរមិនត្រូវធ្វើឡើងជាសាធារណៈ ឡើយ។ បុគ្គលទាំងអស់ដែលចូលរួមក្នុងការស៊ើបសួរ ត្រូវរក្សាឱ្យបាននូវការសម្ងាត់។ (សង្កត់ន័យបន្ថែមដោយ អក្សរជិតក្រាស់)

៣៣. ពាក្យពេចន៍នៃបទប្បញ្ញត្តិនេះ ព្រមទាំងវិធានផ្ទៃក្នុងទាំងមូលបានបង្ហាញយ៉ាងច្បាស់ថា វិធាន នៃការរក្សាការសម្ងាត់ មិនមែនតំណាងនូវការហាមឃាត់ដែលគ្មានគុណសម្បត្តិគ្រប់គ្រាន់ ណាមួយនោះទេ។ ផ្ទុយទៅវិញ វាចែងដើម្បីរក្សា “សិទ្ធិ និងផលប្រយោជន៍របស់ភាគី”។ សទ្ទានុក្រមនៅក្នុងវិធានផ្ទៃក្នុងកំណត់និយមន័យនូវពាក្យ “ភាគី” ដោយសំដៅលើ “សហ ព្រះរាជអាជ្ញា ជនត្រូវចោទ/ជនជាប់ចោទ និង ដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណី”។ នៅពេលចេញ សេចក្ដីប្រកាសព័ត៌មានជាសាធារណៈ

សហព្រះរាជអាជ្ញា គឺជា ភាគីតែមួយគត់ នៅក្នុងកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី។ ហេតុដូច្នេះ យោងតាមនិយមន័យ សេចក្ដីប្រកាសព័ត៌មានជាសាធារណៈ មិនអាចរំលោភលើអនុវិធាន

^{៣៤} ដីកាបង្គាប់ឱ្យដកព័ត៌មានចេញ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៤។
បណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍របស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិប្រឆាំង “ដីកាសម្រេចស្ដីអំពីសេចក្ដីប្រកាសព័ត៌មានជាសាធារណៈរបស់ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិទាក់ទងនឹងសំណុំរឿង ០០៣ 19

សំណុំរឿង ០០៣/០៧-០៩-២០០៩-អវតក/កសបស

៥៦(១) នៃវិធានផ្ទៃក្នុងបានឡើយ ដោយហេតុថា មិនមានភាគីណាមួយបានទទួលរងប៉ះពាល់
នូវសិទ្ធិរបស់ខ្លួនឡើយ ទោះជាក្នុងករណីណាក៏ដោយ។

៣៤. ម៉្យាងវិញទៀត ទោះបីជាជនសង្ស័យ និងសាក្សី ដែលមិនទាន់កំណត់ឈ្មោះ ត្រូវគេចាត់ទុកជា
“ភាគី” ដែលសិទ្ធិ និងផលប្រយោជន៍របស់ខ្លួនត្រូវបានការពារស្របតាមអនុវិធាន ៥៦(១) នៃ
វិធានផ្ទៃក្នុងក៏ដោយ ក៏ដីកាបង្គាប់ឱ្យដកព័ត៌មានចេញមិនមានសុពលភាពតាមផ្លូវច្បាប់ឡើយ។
ដីកាបង្គាប់នេះលើកឡើងថា ការផ្សព្វផ្សាយជាសាធារណៈនូវខ្លឹមសារទូទៅនៃសំណើសុំឱ្យ
បំពេញកិច្ចស៊ើបសួរ ដែលសហព្រះរាជអាជ្ញាមានបំណងស្នើសុំនោះ គឺគ្មានអ្វីលើស ក្រៅតែពី
ការរំលោភលើអនុវិធាន ៥៦(១) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង នោះឡើយ។ ហេតុដូច្នោះ ដីកាបង្គាប់នេះ
ខកខានមិនបាន៖

- (ក) កំណត់សិទ្ធិ ឬ ផលប្រយោជន៍ ដែលអាចទទួលរងប៉ះពាល់, និង
- (ខ) វាយតម្លៃថា តើការឆ្លើយតបអ្វីដែលចាំបាច់បំផុតសម្រាប់ការពារសិទ្ធិ ឬ ផលប្រយោជន៍
ទាំងនោះ ដូចបានកំណត់ក្នុងមាត្រា ១២(២) នៃកិច្ចព្រមព្រៀង អ.វ.ត.ក។

ជាលក្ខណៈជាក់ស្តែងសមតាមហេតុផល សេចក្តីប្រកាសដែល ស.ច.ស នឹងត្រូវបានស្នើសុំឱ្យ
សួរចម្លើយជនសង្ស័យនានាដែលមិនទាន់កំណត់ឈ្មោះ មិនបានប៉ះពាល់ដល់សិទ្ធិរបស់ជន
ទាំងនោះឡើយ។ ក្នុងករណីនេះ វាពាក់ព័ន្ធដែលត្រូវកត់សម្គាល់សេចក្តីសម្រេចធ្វើឡើងនា
ពេលថ្មីៗនេះ របស់ ស.ច.ស

៣៥

៣៦.

ទោះក្នុងករណីណាក៏ដោយ នៅពេលប្រកាសជាសាធារណៈថា ខ្លួននឹងស្នើសុំ ស.ច.ស ឱ្យស្តារយកចម្លើយជនសង្ស័យទាំងនេះនោះ គេមិនអាចនិយាយថា សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិបានធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់ “សិទ្ធិ និងផលប្រយោជន៍” ស្របច្បាប់របស់ពួកគេឡើយ។ ដូចគ្នានេះដែរ ដរាបណាសហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ លើកឡើងអំពីការស្តាប់យកចម្លើយ និងការស្តាប់យកចម្លើយឡើងវិញលើសាក្សីដោយពុំបញ្ជាក់អត្តសញ្ញាណ ការលើកឡើងនេះមិនអាចថាជាការប៉ះពាល់ដល់សិទ្ធិ ឬ ផលប្រយោជន៍របស់បុគ្គលទាំងនោះដូចគ្នា។

៣៧. ស.ច.ស ហាក់ដូចជាយល់ឃើញថា បានប្រកាន់យកទស្សនៈមួយដែលថា មានសច្ចៈណាមួយទូទៅនៃការរក្សាការសម្ងាត់លើការស៊ើបអង្កេត។ ទោះបីជាយ៉ាងនេះក្តី អនុវិធាន ៥៦(១) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ត្រូវគោរពតាម និងត្រូវបកស្រាយឱ្យស្របតាមអនុវិធាន ២១(១) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង និងមាត្រា ១២(២) នៃកិច្ចព្រមព្រៀង។ ហេតុដូច្នោះ ការរក្សាការសម្ងាត់ត្រូវយកមកអនុវត្តដោយពិចារណាលើភាពចាំបាច់ “ដើម្បីធានានូវភាពប្រាកដប្រជា និងតម្លាភាពនៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីតាមផ្លូវច្បាប់” ហើយការមិនឱ្យសាធារណជនដឹងអំពីកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីនេះ ត្រូវតែធ្វើឡើង “ក្នុងកម្រិតមួយចាំបាច់បំផុត” និង “កាលណាសាធារណមតិអាចនឹងធ្វើឱ្យខូចខាតដល់ផលប្រយោជន៍នៃយុត្តិធម៌តែប៉ុណ្ណោះ”។

៣៨. គោលការណ៍មូលដ្ឋានទាំងនេះ ក៏ត្រូវបានទទួលស្គាល់នៅតុលាការសិទ្ធិមនុស្សអឺរ៉ុប (“តុលាការសិទ្ធិមនុស្សអឺរ៉ុប”) ដែលបានសម្រេចយ៉ាងស្របគ្នាថា លទ្ធភាពដែលបើកឱ្យសាធារណជនបានដឹងអំពីកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី បង្កើតបានជាគោលការណ៍មូលដ្ឋានមួយនៃការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌ ដូចមានចែងនៅក្នុងមាត្រា៦(១)នៃអនុសញ្ញាអឺរ៉ុបស្តីពីសិទ្ធិមនុស្ស។ តុលាការសិទ្ធិមនុស្សអឺរ៉ុបបានគូសបញ្ជាក់ថា គោលការណ៍នៃការផ្សព្វផ្សាយជាសាធារណៈ ចាត់ទុកជាការការពារដើមបណ្តឹងពី “ការគ្រប់គ្រងកិច្ចការរដ្ឋបាលរបស់តុលាការ ក្នុងលក្ខណៈមួយសម្ងាត់ ដោយគ្មានការតាមដានពីសាធារណជន” និងជា “មធ្យោបាយមួយក្នុងចំណោមមធ្យោបាយនានា ដើម្បីរក្សាការជឿជាក់លើតុលាការ”។ ហេតុដូច្នោះ តម្លាភាព និងលទ្ធភាពដែលបើកឱ្យសាធារណជនបានដឹងអំពីកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីតុលាការ ត្រូវដើរទន្ទឹមគ្នាជាមួយ

សំណុំរឿង ០០៣/០៧-០៩-២០០៩-អវតក/កសចស

នឹងការធានាឱ្យមានការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌ ពោលគឺ “ដើម្បីធ្វើឱ្យការគ្រប់គ្រងកិច្ចការ
រដ្ឋបាលរបស់តុលាការមានតម្លាភាព ការផ្សព្វផ្សាយជាសាធារណៈចូលរួមចំណែកក្នុងការ
សម្រេចឱ្យបាននូវគោលបំណងនៃមាត្រា ៦(១)”^{៣៦}។

៣៩. នៅពេលខកខានមិនបានពិចារណាគោលការណ៍ខាងលើ ដីកាបង្គាប់របស់ ស.ច.ស ដែលឱ្យ
ដកព័ត៌មានចេញត្រង់ផ្នែកនេះចេញ គឺដោយបានផ្អែកលើការបកស្រាយច្បាប់ជាធរមាន ដោយ
មិនត្រឹមត្រូវ ហើយបានរំលោភលើឆន្ទានុសិទ្ធិរបស់ខ្លួន។ ការរំលោភលើឆន្ទានុសិទ្ធិរបស់ខ្លួន
របស់ ស.ច.ស ប្រហែលជាអាចបង្ហាញឱ្យឃើញតាមរយៈករណីដែលថា ដីកាបង្គាប់ឱ្យដក
ព័ត៌មានចេញបានលើកឡើងសារជាថ្មី យ៉ាងពេញលេញ នូវព័ត៌មានដែលបង្គាប់ឱ្យដកចេញ
ហេតុដូច្នោះ ជាការប្រព្រឹត្តិសារជាថ្មីនូវអ្វីដែលខ្លួនហៅថា ការរំលោភលើការរក្សាសម្ងាត់
នោះ។ ករណីសាមញ្ញនេះបង្ហាញថា ដីកាបង្គាប់ឱ្យដកព័ត៌មានចេញ មិនចាប់អារម្មណ៍លើ
ការការពារសិទ្ធិនិងផលប្រយោជន៍ស្របច្បាប់របស់ភាគីដែលប៉ះពាល់ឡើយ ក៏ប៉ុន្តែ
វាបង្ហាញថាជាការឆ្លើយតបតាមទំនើងចិត្ត និងដើម្បីដាក់ទណ្ឌកម្មតែប៉ុណ្ណោះ។

៤០. ការខកខានរបស់ ស.ច.ស ក្នុងការអនុវត្តឆន្ទានុសិទ្ធិរបស់ខ្លួនឱ្យបានត្រឹមត្រូវ ក៏កើតឡើង
រហូតទៅដល់ការវាយតម្លៃលើកម្រិតព័ត៌មានលម្អិតដែលមាននៅក្នុងព័ត៌មានប្រភេទ ខ នៃ
សេចក្តីប្រកាសព័ត៌មានជាសាធារណៈផងដែរ។ ស.ច.ស អះអាងថា សហព្រះរាជអាជ្ញា
អន្តរជាតិបានជូនដំណឹងដល់សាធារណៈជន “យ៉ាងលំអិត” អំពីអ្វីខ្លះដែលខ្លួននឹងស្នើសុំទៅ
ស.ច.ស ឱ្យបំពេញ។ ក៏ប៉ុន្តែ ព័ត៌មានពាក់ព័ន្ធនៅក្នុងព័ត៌មានប្រភេទ ខ គ្រាន់តែរៀបរាប់
ពីប្រភេទនៃសកម្មភាពទូទៅ ដែលនឹងត្រូវស្នើសុំទៅ ស.ច.ស ឱ្យបំពេញតែប៉ុណ្ណោះ ដូចជា
“ការស្តាប់ចម្លើយបុគ្គលមួយចំនួនបន្ថែមទៀត” “ការពិនិត្យបន្ថែមលើទីតាំងបទល្មើស” និង
“ការដាក់បញ្ចូលភស្តុតាងបន្ថែមទៅក្នុងសំណុំរឿង”។

^{៣៦} សូមមើល *ក្នុងចំណោមផ្សេងទៀត* រឿងក្តី Axen តទល់នឹង Germany, សាលក្រម ចុះថ្ងៃទី ៨ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ១៩៨៣។
បណ្តឹងលេខ 8273/78, ត្រង់កថាខណ្ឌ ២៥។ រឿងក្តី Pretto តទល់នឹង Italy, សាលក្រម ចុះថ្ងៃទី ៨ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ១៩៨៣,
បណ្តឹងលេខ 7984/77, ត្រង់កថាខណ្ឌ ២១។ រឿងក្តី Sutter តទល់នឹង Switzerland, សាលក្រម ចុះថ្ងៃទី ២២ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ
១៩៨៤ បណ្តឹងលេខ 8209/78, ត្រង់កថាខណ្ឌ ២៦។ រឿងក្តី Diennet តទល់នឹង France, សាលក្រម ចុះថ្ងៃទី៣១ ខែ
សីហា ឆ្នាំ ១៩៩៥, សំណុំរឿងលេខ 25/1994/472/553, ត្រង់កថាខណ្ឌ ៣៣។ និងរឿងក្តី Werner តទល់នឹង Austria,
សាលក្រម ចុះថ្ងៃទី ២៤ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ១៩៩៧ សំណុំរឿងលេខ 138/1996/757/956, ត្រង់កថាខណ្ឌ ៤៥។

។ បញ្ជីរាយឈ្មោះដែលមាននៅក្នុងព័ត៌មានប្រភេទ ខ មិនអាចចាត់ទុកថាជា ព័ត៌មានអ្វីក្រៅពីព័ត៌មានសង្ខេបទូទៅតែប៉ុណ្ណោះ។

សេចក្តីពិចារណាបន្ថែមពាក់ព័ន្ធនឹងការរក្សាការសម្ងាត់

៤១. ដីកាបង្គាប់ឱ្យដកព័ត៌មានចេញ ក៏ខកខានមិនបានពិចារណា ផងដែរ អំពីកាលៈទេសៈជាក់លាក់នៃ អ.វ.ត.ក ដែលត្រូវយកមកពិចារណានៅពេលបកស្រាយអំពីវិសាលភាពនៃវិធាននៃការរក្សាការសម្ងាត់ ដូចមានចែងនៅក្នុងអនុវិធាន ៥៦(១) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង។ កាលៈទេសៈទាំងនោះ រួមបញ្ចូលករណីដែលថា បទល្មើស ដែលកំពុងស៊ើបអង្កេត បានកើតឡើងជាង ៣០ ឆ្នាំមកហើយ ហើយមិនមែនជាបទល្មើសដែលកើតឡើងជាហូរហែរឡើយ។ ហេតុដូច្នោះ ភាពចាំបាច់ក្នុងការរក្សាការសម្ងាត់នៅចំពោះមុខ អ.វ.ត.ក មានលក្ខណៈកម្រិតជាងនៅចំពោះមុខការជំនុំជម្រះ ដែលធ្វើឡើងលើបទល្មើសថ្មីៗ។ ជាឧទាហរណ៍ ករណីនេះបានបង្ហាញយ៉ាងជាក់ស្តែងតាមរយៈការជំនុំជម្រះទាំងមូលនៅក្នុងសំណុំរឿងលេខ ០០១ ដែលបានធ្វើឡើងក្នុងសវនាការបើកចំហរ ដោយមិនមានការប្រើប្រាស់វិធានការការពារសាក្សីឡើយ។

៤២. អ.វ.ត.ក ធ្វើជាកំរនៃការអនុវត្តដ៏ល្អជាងគេបំផុតនៅក្នុងការបំពេញកិច្ចការតុលាការ សម្រាប់តុលាការកម្ពុជាដទៃទៀត ហើយដើរតួនាទីសំខាន់មួយនៅក្នុងកំណែទម្រង់នីតិវិធីនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា។ ការដាក់កិច្ចដំណើរការនីតិវិធីឱ្យស្ថិតនៅក្រោមកម្រិតនៃការរក្សាការសម្ងាត់ដោយពុំចាំបាច់ នឹងបន្ថយលទ្ធភាពរបស់អ្នកសង្កេតការណ៍ក្នុងការវិភាគការងាររបស់តុលាការ និងជាការធ្វើសារដោយខុសឆ្គងទៅដល់ស្ថាប័នតុលាការជាតិ។

៤៣. ការដាក់កំហិតលើការរក្សាការសម្ងាត់ដោយមិនត្រឹមត្រូវ ក៏អាចរារាំងតុលាការនេះមិនឱ្យសម្រេចបាននូវអាណត្តិកិច្ចរបស់ខ្លួនផងដែរ ក្នុងនោះរួមមានដូចជា ការបង្កើតកំណត់ត្រាប្រវត្តិសាស្ត្រជាសាធារណៈអំពីបទល្មើសទាំងឡាយ ដែលបានប្រព្រឹត្តនៅក្នុងអំឡុងពេលនៃកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ។ កិច្ចដំណើរការនីតិវិធីនៅចំពោះមុខតុលាការនេះ មានការទាក់ទងទៅនឹងហេតុការណ៍នានាដែលជាផលប្រយោជន៍សំរាប់ប្រវត្តិសាស្ត្រ និងផ្ទាល់ខ្លួនរបស់ប្រជាជនកម្ពុជា ហេតុដូច្នោះ លទ្ធភាពដែលអាចស្វែងយល់ឱ្យបានសមហេតុផលអំពីគ្រប់ដំណាក់កាលនៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី មានលក្ខណៈចាំបាច់ជាសារវន្ត។ វាជាចំនុចពាក់ព័ន្ធដែលត្រូវកត់

សំណុំរឿង ០០៣/០៧-០៩-២០០៩-អវតក/កសបស

សម្គាល់ថា ការសំអាងលើការរក្សាការសម្ងាត់ដោយហួសហេតុពេក បានទទួលរងនូវការវិះគន់ពីសាធារណជនយ៉ាងចាស់ដៃ៖

“តុលាការនេះបានបាត់បង់ឱកាស- ព្រមទាំងខកខានមិនបានបំពេញនូវកាតព្វកិច្ចរបស់ខ្លួននៅក្នុងការជួយជ្រោមជ្រែងដល់ប្រជាជនកម្ពុជា ឱ្យបានយល់អំពីការងាររបស់ខ្លួន និងបទល្មើសដែលបានកើតឡើងនៅក្នុងអង្គជំនុំជម្រះនៃរបបខ្មែរក្រហមឡើយ។ មានព័ត៌មានយ៉ាងច្រើនណាស់ដែលអាច និងគួរតែផ្តល់ជូនសាធារណជន ដោយពុំមានការប៉ះពាល់ដល់សុចរិតភាព និងការសម្ងាត់នៃដំណើរការស៊ើបអង្កេត និងដំណើរការត្រៀមរៀបចំឡើយ”^{៣៧}។

V(គ). ការចេញសេចក្តីប្រកាសព័ត៌មានជាសាធារណៈ ធ្វើឡើងស្របតាមភារកិច្ចរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ

៤៤. នៅពេលពិចារណាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍នេះ និងអំពីភាពសមហេតុសមផលនៃការអនុវត្តធុន្ទានុសិទ្ធិរបស់ ស.ច.ស អង្គបុរេជំនុំជម្រះគួរតែពិចារណាអំពីកាលៈទេសៈដែលសេចក្តីប្រកាសព័ត៌មានជាសាធារណៈត្រូវបានធ្វើឡើងផងដែរ។ កាលប្បវត្តិនៃហេតុការណ៍ដែលកើតឡើងមុនពេលចេញសេចក្តីប្រកាសនេះ មានលើកឡើងនៅក្នុងផ្នែក II។ អង្គហេតុដែលពាក់ព័ន្ធ ត្រូវបានគូសបញ្ជាក់ដោយខ្លីៗនៅទីនេះ។

៤៥. សេចក្តីជូនដំណឹងអំពីការបញ្ចប់កិច្ចស៊ើបសួរ បានកំណត់កាលបរិច្ឆេទកំណត់រយៈពេល ១៥ ថ្ងៃ ឱ្យជនរងគ្រោះដាក់ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី^{៣៨}។ នៅក្នុងពេលនេះ មិនមានព័ត៌មានសាធារណៈណាមួយត្រូវបានផ្សព្វផ្សាយឱ្យដឹងអំពីវិសាលភាពនៃការស៊ើបអង្កេតឡើយ។

^{៣៧} អង្គការយុត្តិធម៌សង្គមសេរី ការអភិវឌ្ឍន៍នៅអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា ធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពនៅក្នុងខែតុលា ឆ្នាំ ២០០៨ ទំព័រទី ៨ (ឧបសម្ព័ន្ធ ៥)។ សូមមើលផងដែរ Krista Nelson ខ “សច្ចុណ៍នៃការរក្សាការសម្ងាត់”នៅ អ.វ.ត.ក៖ ភាពចាំបាច់សម្រាប់បទដ្ឋានដើម្បីការពារការស៊ើបអង្កេតឯកជន ដើម្បីផ្តល់លទ្ធភាពរបស់សាធារណៈជនឱ្យមានភាពស៊ីសង្វាក់គ្នា និងដើម្បីបង្កើនតម្លាភាព ទស្សនាវដ្តី ‘ស្វែងរកការពិត’ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ ២០១០ (ឧបសម្ព័ន្ធ ៦)។

^{៣៨} សេចក្តីជូនដំណឹងអំពីការបញ្ចប់កិច្ចស៊ើបសួរ ចុះថ្ងៃទី ២៩ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១១ ឯកសារ D13, ត្រង់ទំព័រ ២។ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិប្រឆាំង “ដីកាសម្រេចស្តីអំពីសេចក្តីប្រកាសព័ត៌មានជាសាធារណៈរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិទាក់ទងនឹងសំណុំរឿង ០០៣

សំណុំរឿង ០០៣/០៧-០៩-២០០៩-អវតក/កសលស

១ ស.ច.ស បានជូនដំណឹងដល់សាធារណៈជននៅក្នុងខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ២០១១ ថា ខ្លួនកំពុងតែធ្វើការពិនិត្យឯកសារឡើងវិញ ហើយមិនមានការស៊ើបអង្កេតណាមួយត្រូវបាន ធ្វើឡើងនៅតាមកន្លែងកើតហេតុឡើយ។

[Redacted]

៤៦. កាលពី ២ ឆ្នាំមុន ស.ច.ស បានចាត់វិធានការ “ដើម្បីធ្វើការជូនដំណឹងឱ្យមានលក្ខណៈជា ប្រព័ន្ធជាងនេះអំពីសកម្មភាពរបស់ខ្លួននាពេលអនាគត និងដើម្បីបោះពុម្ពផ្សាយឯកសារ ឱ្យកាន់តែមានចំនួនកើនឡើងច្រើនជាងនេះ ពាក់ព័ន្ធនឹងកិច្ចស៊ើបសួរ”^{៣៩}។ ក៏ប៉ុន្តែ ក្នុងរយៈពេលជាង ២០ ខែ ចាប់តាំងពីពេលបើកកិច្ចស៊ើបសួរនៅក្នុងសំណុំរឿងលេខ ០០៣ ស.ច.ស មិនធ្លាប់បានចេញសេចក្តីសម្រេចជាសាធារណៈណាមួយទាល់តែសោះ។ ជាការពិត សេចក្តីជូនដំណឹងអំពីការបញ្ចប់កិច្ចស៊ើបសួរ គឺជាសេចក្តីសម្រេចជាសាធារណៈលើកទី ១ ដែលបានធ្វើឡើងនៅក្នុងសំណុំរឿងនេះ។

[Redacted]

ចំនុចនេះ

មានលក្ខណៈខុសគ្នាដាច់ស្រឡះទៅនឹងពាក្យសុំចំនួន ៤១២៨ ដែលបានដាក់នៅក្នុង សំណុំរឿងលេខ ០០២^{៤០}។

៤៧. នៅក្នុងកាលៈទេសៈទាំងនេះ ដែលបានធ្វើឱ្យយល់ឃើញថា ការស៊ើបអង្កេតមិនទាន់ បានបំពេញឱ្យបានចប់សព្វគ្រប់ ហើយដោយយល់ឃើញថា មានជនរងគ្រោះច្រើនណាស់ ដែលមិនអាចអនុវត្តសិទ្ធិរបស់ខ្លួនបាននៅឡើយនោះ ទើបសហព្រះរាជអាជ្ញាបានបំពេញកិច្ច អនុលោមតាមវិធាន ២១ និង ៥៤ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង និងដោយសុទ្ធចិត្ត ដើម្បីជូនដំណឹង ដល់សាធារណជន ក្នុងន័យទូទៅ អំពីទីតាំងបទល្មើស និងអំពីដំណាក់កាលនានាដែលខ្លួនមាន បំណងនឹងធ្វើ។ សេចក្តីពិចារណា ដែលតម្រូវឱ្យចេញសេចក្តីប្រកាសព័ត៌មានជាសាធារណៈ ត្រូវបានលើកយកមកពិភាក្សាដូចខាងក្រោមនេះ៖

សេចក្តីពិចារណាលើសិទ្ធិរបស់ជនរងគ្រោះ

^{៣៩} សេចក្តីប្រកាសព័ត៌មានរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ចុះថ្ងៃទី ៣ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០០៩ (ឧបសម្ព័ន្ធ ៧)។
^{៤០} សំណុំរឿងលេខ ០០២៖ ដីកាដោះស្រាយ ចុះថ្ងៃទី ១៥ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១០, ឯកសារ D427, ត្រង់កថាខណ្ឌ១០។
បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិប្រឆាំង “ដីកាសម្រេចស្តីអំពីសេចក្តីប្រកាសព័ត៌មានជាសាធារណៈរបស់ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិទាក់ទងនឹងសំណុំរឿង ០០៣

សំណុំរឿង ០០៣/០៧-០៩-២០០៩-អវតក/កសចស

៤៨. ការចូលរួមរបស់ជនរងគ្រោះ គឺជាសមាសធាតុផ្សំដ៏សំខាន់មួយនៃនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌជាធរមាន នៅចំពោះមុខ អ.វ.ត.ក។ វិធានផ្ទៃក្នុង បើកលទ្ធភាពដល់ជនទាំងឡាយ ដែលត្រូវបានទទួល ស្គាល់ជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ឱ្យចូលរួមនៅក្នុងគ្រប់ដំណាក់កាលនៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី ដែលក្នុងនោះរួមទាំង កិច្ចស៊ើបសួរផងដែរ។ ទោះបីជាយ៉ាងនេះក្តី ដើម្បីអាចឱ្យទទួលស្គាល់ ជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីបាន បុគ្គលណាក៏ដោយ ត្រូវតែបង្ហាញឱ្យឃើញថា ខ្លួន បានទទួលរងព្យាបាលកម្មខាងផ្លូវកាយ ផ្លូវសម្ភារៈ និងរងរបួសខាងចិត្តយ៉ាងពិតប្រាកដ ដោយ សារផលវិបាកដោយផ្ទាល់យ៉ាងហោចណាស់ពីបទល្មើសមួយក្នុងចំណោមបទល្មើសទាំង ឡាយ ដែលកំពុងត្រូវបានស៊ើបអង្កេត^{៩១}។

៤៩. វិធានផ្ទៃក្នុង តម្រូវឱ្យ អ.វ.ត.ក ធានាឱ្យប្រាកដថាជនរងគ្រោះត្រូវបានគេជូនដំណឹង ឱ្យដឹងជាបន្តបន្ទាប់ និងថាសិទ្ធិរបស់ពួកគេត្រូវបានគោរព នៅក្នុងទូទាំងដំណើរការនីតិវិធី ទាំងមូល^{៩២}។ កាតព្វកិច្ចស្រដៀងគ្នានេះ បានតម្រូវមកលើព្រះរាជអាជ្ញា ដូចមានចែង នៅក្នុងក្រមសម្រាប់ព្រះរាជអាជ្ញា ដែលបានចេញដោយសមាគមរដ្ឋអាជ្ញាអន្តរជាតិ^{៩៣} និង ដូច បញ្ជាក់ខាងក្រោម ដោយការិយាល័យរដ្ឋអាជ្ញា នៃតុលាការ ICTY។

៥០. នៅពេលធ្វើអត្តាធិប្បាយលើសំណុំរឿងលេខ ០០២ អ្នកសង្កេតការណ៍បានកត់សម្គាល់ថា “កង្វះព័ត៌មានដែលមានសារៈប្រយោជន៍ និងទាន់ពេលវេលា អំពីលក្ខណៈ និងការវឌ្ឍន៍វិក ចំរើននៃកិច្ចស៊ើបសួរ ជាការកម្រិតយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរដល់លទ្ធភាពរបស់ជនរងគ្រោះក្នុងការអនុវត្ត សិទ្ធិរបស់ខ្លួនក្នុងនាមជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី”^{៩៤}។ នៅក្នុងសំណុំរឿងលេខ ០០២ ស.ច.ស បានចេញសេចក្តីជូនដំណឹងជាសាធារណៈអំពីទីតាំង និងហេតុការណ៍នានានៃបទល្មើសដែល

^{៩១} អនុវិធាន ២៣ស្ទួន (១) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង។

^{៩២} អនុវិធាន ២១(១)(គ) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង។

^{៩៣} មាត្រា ៤.៣ នៃ បទដ្ឋាននៃការទទួលខុសត្រូវវិជ្ជាជីវៈ និងសេចក្តីប្រកាសនៃការកិច្ច និងសិទ្ធិសំខាន់ៗ របស់សហព្រះរាជអាជ្ញា ចុះថ្ងៃទី ២៣ ខែ មេសា ឆ្នាំ ១៩៩៩។

^{៩៤} អង្គការយុត្តិធម៌សង្គមសេរី ការអភិវឌ្ឍថ្មីនៅអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៩ ទំព័រទី ៣០ (ឧបសម្ព័ន្ធ ៨)។

សំណុំរឿង ០០៣/០៧-០៩-២០០៩-អវតក/កសចស

កំពុងស្ថិតនៅក្រោមការស៊ើបអង្កេតនៅមុនពេលបញ្ចប់កិច្ចស៊ើបសួរ^{៤៥} រីឯនៅក្នុងសំណុំរឿងលេខ ០០៣វិញ វិធានការបែបនេះមិនត្រូវបានធ្វើឡើងឡើយ។

៥១. ចៅក្រមនៃអង្គបុរេជំនុំជម្រះបានសម្រេចថា ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីមានសិទ្ធិទទួលបានភាពត្រឹមត្រូវផ្នែកនីតិវិធី ដែលត្រូវបានការពារដោយគោលការណ៍ស្តីពីតម្លាភាព និងភាពប្រាកដប្រជា^{៤៦}។ ចៅក្រមទាំងនេះបានកំណត់និយមន័យនៃពាក្យភាពត្រឹមត្រូវផ្នែកនីតិវិធីថាជា “នីតិវិធីដែលមានតម្លាភាព និងដែលបានអនុញ្ញាតឱ្យ ដែលសិទ្ធិ និងកាតព្វកិច្ចត្រូវបានផ្តល់ជូនសម្តែងចែង និងអនុវត្តបានយ៉ាងត្រឹមត្រូវ”។ តាមវិធីនេះ គឺមានការរំពឹងទុកយ៉ាងប្រាកដប្រជាថា បញ្ហាណាមួយនឹងត្រូវបានដោះស្រាយ ក្នុងលក្ខណៈដែលឱ្យអាចព្យាករណ៍ទុកជាមុនបាន ដោយសមស្រប និងមានការកំណត់ច្បាស់លាស់^{៤៧}។ ចៅក្រមទាំងនេះទទួលស្គាល់ថា ចៅក្រមទាំងឡាយមិនអាចឱ្យធ្វើការកែប្រែនីតិវិធីបានឡើយ ដោយសារបញ្ហាទាក់ទងនឹងភាពឆាប់រហ័ស ឬដោយសារហេតុផលដែលមិនត្រូវបានអនុញ្ញាតដទៃទៀត^{៤៨}។

៥២. ការធានាចំពោះភាពត្រឹមត្រូវនៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី ត្រូវរួមបញ្ចូលទាំងការផ្តល់ជូនព័ត៌មានអំពីវិសាលភាពនៃការស៊ើបអង្កេត ដែលផ្តល់លទ្ធភាពឱ្យជនរងគ្រោះអាចដាក់ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីបានទាន់ពេលវេលា និងស្របទៅតាមលក្ខខណ្ឌតម្រូវនៃវិធានផ្ទៃក្នុង។ លើសពីនេះ ការផ្តល់ព័ត៌មានបែបនេះ គឺជួយលើកកម្ពស់ឱ្យតុលាការអាចមានលទ្ធភាពទទួលបាននូវការជួយជ្រោមជ្រែងពីជនរងគ្រោះ ពីសាក្សី និងដើមបណ្តឹងធម្មតា ដូចបានបង្ហាញយ៉ាងពេញលេញនៅក្នុងសំណុំរឿងលេខ ០០២ [REDACTED] ។

^{៤៥} សេចក្តីផ្តើមការណ៍របស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត - កិច្ចស៊ើបអង្កេតនៃសំណុំរឿងលេខ ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អ.វ.ត.ក-ក.ស.ច.ស និង ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ចុះថ្ងៃទី ៥ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៩ (ឧបសម្ព័ន្ធ ៩)។

^{៤៦} សំណុំរឿងលេខ ០០២៖ សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍លើដីកាសម្រេចរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតលេខ D250/3/3 ចុះថ្ងៃទី១៣ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១០ និង ដីកាសម្រេចលេខ D250/3/2 ចុះថ្ងៃទី ១៣ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១០ លើការទទួលស្គាល់ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ចុះថ្ងៃទី ២៧ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១០, D274/4/5, ត្រង់ទំព័រ ៤០។

^{៤៧} ដូចជើងទំព័រខាងលើ។

^{៤៨} ដូចជើងទំព័រខាងលើ។

សំណុំរឿង ០០៣/០៧-០៩-២០០៩-អវតក/កសចស

៥៣. ករណីដែលថា ស.ច.ស ជ្រើសរើសមិនធ្វើការចោទប្រកាន់ជនណាម្នាក់នៅក្នុងពេលស៊ើបសួរនោះ គឺមិនមែនជាការបដិសេធជាមុនមិនឱ្យដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ដាក់ពាក្យសុំដើម្បីទទួលបានឋានៈជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីឡើយ។ វិធានផ្ទៃក្នុង មិនទាមទារឱ្យរៀបរាប់ឈ្មោះជនត្រូវចោទ នៅមុនពេលជនរងគ្រោះអាចដាក់ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីឡើយ។ អនុវិធាន ២៣(១)(ក)នៃវិធានផ្ទៃក្នុងចែងថា គោលបំណងនៃបណ្តឹងសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីនៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ គឺដើម្បី៖

ចូលរួមក្នុងដំណើរការនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ប្រឆាំងនឹងអ្នកដែលទទួលខុសត្រូវចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មដែលស្ថិតនៅក្នុងយុត្តាធិការរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ ដោយគាំទ្រដល់ការចោទប្រកាន់។
(ការសង្កត់ន័យបន្ថែមដោយអក្សរដិតក្រាស់)

អនុវិធាន ២៣ ស្ទួន (២) នៃវិធានផ្ទៃក្នុងចែងថា៖

ជនរងគ្រោះដែលមានបំណងចង់តាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ត្រូវដាក់ពាក្យសុំជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ យ៉ាងយូរ (១៥) ថ្ងៃ បន្ទាប់ពីសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតជូនដំណឹងដល់ភាគីទាំងអស់ អំពីការបញ្ចប់កិច្ចស៊ើបសួរ តាមផ្លូវតុលាការដោយអនុលោមតាមវិធាន៦៦(១)^{៤៤}។

៥៤. ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ក៏មិនបានតម្រូវឱ្យបង្ហាញឈ្មោះជនសង្ស័យ មុនពេលដែលដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី អាចចូលរួមក្នុងដំណើរការនីតិវិធីនោះទេ។

មាត្រា ១៣៩ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ បានចែងថា៖

ចៅក្រមស៊ើបសួរធ្វើការកត់សំគាល់នូវការដាក់ពាក្យប្តឹង ដោយមានការសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីតាមដីកា។ ចៅក្រមស៊ើបសួរបញ្ជូនបណ្តឹងនេះទៅព្រះរាជអាជ្ញា។ ក្រោយពីបានឃើញពាក្យប្តឹងដោយមានការសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ព្រះរាជអាជ្ញាត្រូវប្តឹងទៅចៅក្រមស៊ើបសួរ តាមដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរ។ ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរនេះ អាចធ្វើប្រឆាំងនឹងអញ្ញាតជន ទោះបីជា

^{៤៤} វិធានផ្ទៃក្នុង (វិសោធនកម្មទី ៧) របស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា ចុះថ្ងៃទី ២៣ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១១ វិធាន ២៣ស្ទួន(២)។

សំណុំរឿង ០០៣/០៧-០៩-២០០៩-អវតក/កសចស

បណ្តឹងដោយមានការតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ចោទទៅលើឈ្មោះបុគ្គល ម្នាក់ ឬច្រើននាក់ក៏ដោយ^{៥០}។ (ការសង្កត់ន័យបន្ថែមដោយអក្សរដិតក្រាស់)

មាត្រា ១២៤ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ បានចែងក្នុងផ្នែកដែលពាក់ព័ន្ធថា៖

ការស៊ើបសួរអាចបើកប្រឆាំងនឹងបុគ្គលម្នាក់ ឬច្រើននាក់ ដោយមានចង្អុលបង្ហាញ ប្រាប់ឈ្មោះ នៅក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរ ឬប្រឆាំងនឹងអញ្ញតជន ដោយអនុលោមតាមវាក្យខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រា ៤៤ (ការបើកការស៊ើបសួរ) នៃក្រម នេះ^{៥១}។ (ការសង្កត់ន័យបន្ថែមដោយអក្សរទ្រេត)

៥៥. បន្ថែមពីលើនេះ នីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌរបស់ប្រទេសបារាំង តម្រូវថាជនរងគ្រោះនៃបទល្មើសណា មួយ ត្រូវបានទទួលការជូនដំណឹងនៅពេលចាប់ផ្តើមកិច្ចស៊ើបសួរ ដើម្បីឱ្យជនរងគ្រោះនោះ អាចមានលទ្ធភាពប្រើសិទ្ធិជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ខ្លួន។ ចៅក្រមស៊ើបអង្កេតត្រូវ ជម្រាបជនរងគ្រោះឱ្យដឹងពីបទល្មើសដែលត្រូវស៊ើបអង្កេត ហើយប្រាប់ជនរងគ្រោះថាគាត់ មានសិទ្ធិក្នុងការប្រើប្រាស់សិទ្ធិជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ព្រមទាំងរបៀបនៃការប្រើប្រាស់នូវ សិទ្ធិទាំងនេះ^{៥២}។

៥៦. ការសន្និដ្ឋានខាងលើ ត្រូវបានគាំទ្រដោយដីកាសម្រេចរបស់ ស.ច.ស លើពាក្យសុំតាំងខ្លួនជា ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីនៅក្នុងសំណុំរឿងនេះ។

^{៥០} ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា, ការតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីតាមផ្លូវអន្តរក្រសួង មាត្រា ១៣៩។

^{៥១} ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា, ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរ មាត្រា ១២៤។

^{៥២} ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌនៃប្រទេសបារាំង, Devoir d'information á l'égard des victimes, មាត្រា ៨០-៣។

ដីកាសម្រេចទាំងនេះមិនបានសម្រេចថា ការមិនមានវត្តមានរបស់ជនជាប់ចោទ គឺជាការរារាំងមិនឱ្យទទួលយកជនរងគ្រោះជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីនោះឡើយ។

៥៧. នៅក្នុងរយៈពេលប្រាំបួនថ្ងៃដែលនៅសល់ សម្រាប់ការដាក់ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹង រដ្ឋប្បវេណី ក្រោយពីមានការចេញសេចក្តីផ្តេងការណ៍ជាសាធារណៈរួចមក មានអ្នកដាក់ពាក្យ សុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ចំនួន៣១៨នាក់ ត្រូវបានរាយការណ៍ថាបានដាក់ពាក្យសុំ នៅអង្គភាពគាំពារជនរងគ្រោះ^{៥៥}។ អង្គហេតុដែលបង្ហាញថា មានពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើម បណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីជាច្រើន ត្រូវបានដាក់ក្នុងរយៈពេលយ៉ាងខ្លីបែបនេះ គឺជាការបញ្ជាក់ថា៖ ១) ចំនួននៃអ្នកដាក់ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីដ៏មានសក្តានុពលដែលគួរឱ្យចាប់ អារម្មណ៍ គឺមានចំនួនយ៉ាងច្រើនជាទីបំផុត និង ២) ការដែលមិនមានការផ្តល់ព័ត៌មានជា សាធារណៈអំពីវិសាលភាព និងស្ថានភាពនៃកិច្ចស៊ើបសួរ មុនថ្ងៃទី ៩ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១១ ពិតជាបានរាំងស្ទះយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ ដល់លទ្ធភាពរបស់ជនរងគ្រោះដែលមានចំនួនដ៏ច្រើន ក្នុងការ ដាក់ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី។

តួនាទីរបស់ព្រះរាជអាជ្ញា

៥៨. ផ្អែកទៅតាមកាលៈទេសៈដូចបានរៀបរាប់ខាងលើ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ ត្រូវមាន កាតព្វកិច្ចខាងផ្នែកវិជ្ជាជីវៈ ក៏ដូចជាកាតព្វកិច្ចផ្នែកក្រមសីលធម៌ ក្នុងការផ្តល់ព័ត៌មានជា សាធារណៈ ដែលមិនបង្កឱ្យមានហានិភ័យដល់កិច្ចស៊ើបសួរ ហើយដែលជួយការពារសិទ្ធិ របស់ជនរងគ្រោះ ព្រមទាំង ជួយស្តារឡើងវិញនូវជំនឿទុកចិត្តរបស់របស់សាធារណជន ចំពោះដំណើរការបំពេញការងាររបស់តុលាការ។ អនុវិធាន ៦៦(៥) បានផ្តល់អំណាច ដ៏ប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពដល់សហព្រះរាជអាជ្ញា ក្នុងការអនុញ្ញាតដល់ការបិទកិច្ចស៊ើបអង្កេត តាមផ្លូវតុលាការ ដោយការបញ្ជូនដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរមួយទៅឱ្យ ស.ច.ស។ បន្ទាប់ពីបាន ទទួលសេចក្តីជូនដំណឹងស្តីពីការបញ្ចប់កិច្ចស៊ើបសួរ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ បានយល់

^{៥៤} [Redacted]

^{៥៥} អត្ថបទរបស់ James O'Toole និង Cheang Sokha មានចំណងជើងថា៖ KRT judges rap prosecutor Cayley, សារព័ត៌មាន ភ្នំពេញប៉ុស្តិ៍ ចេញផ្សាយថ្ងៃទី ១៩ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១១ ត្រង់ទំព័រ ២ (ឧបសម្ព័ន្ធទ១)។
បណ្តឹងខ្លួនរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិប្រឆាំង “ដីកាសម្រេចស្តីអំពីសេចក្តីប្រកាសព័ត៌មានជាសាធារណៈរបស់ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិទាក់ទងនឹងសំណុំរឿង ០០៣

សំណុំរឿង ០០៣/០៧-០៩-២០០៩-អវតក/កសចស

ឃើញថា កិច្ចស៊ើបសួរនេះមិនទាន់បានបំពេញចប់សព្វគ្រប់នៅឡើយ និងថានៅមានសកម្មភាពសំខាន់ៗបន្ថែមជាច្រើនទៀតដែលត្រូវបំពេញបន្ត។ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិក៏បានយល់ឃើញផងដែរថា ទំនុកចិត្តរបស់សាធារណជនចំពោះដំណើរការដោយមានប្រសិទ្ធិភាពនៃដំណើរការនីតិវិធី ក្នុងសំណុំរឿង ០០៣ ហាក់ដូចជាត្រូវបានធ្វើឱ្យអន្តរាយយ៉ាងខ្លាំង។ មានការចុះផ្សាយក្នុងអត្ថបទរបស់បណ្តាញផ្សាយព័ត៌មាន ព្រមទាំងទស្សនៈរបស់អ្នកជំនាញយ៉ាងច្រើនសន្លឹកសន្លាប់ដែលត្រូវបានចេញផ្សាយក្នុងរយៈពេលកន្លងមកនេះ គឺជាកត្តាតាងបង្ហាញយ៉ាងច្បាស់អំពីរឿងនេះ^{៥៦} ។ ក្នុងគោលបំណងដើម្បីជាការបង្ហាញ

^{៥៦} ឧទាហរណ៍រួមមាន៖ លិខិតរបស់ សេង ធាវី ធ្វើជូននិពន្ធនិយកមានចំណងជើងថា៖ Injustice, deceit for victims, សារព័ត៌មានភ្នំពេញប៉ុស្តិ៍ចេញផ្សាយថ្ងៃទី ៩ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១១ ទំព័រ ១៨ (ឧបសម្ព័ន្ធ ១១) ។ អត្ថបទរបស់ ជាង សុខា មានចំណងជើងថា៖ NZ’s Hamill calls for civil party applications, សារព័ត៌មានភ្នំពេញប៉ុស្តិ៍ចេញផ្សាយថ្ងៃទី ៩ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១១ ទំព័រ ៣ (ឧបសម្ព័ន្ធ ១២)។ អត្ថបទវិភាគរបស់ Robert Carmichael, មានចំណងជើងថា៖ Cambodia’s Khmer Rouge tribunal faces credibility crunch, សារព័ត៌មាន Deutsche Presse Agentur, ចេញផ្សាយថ្ងៃទី ៧ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១១ (ឧបសម្ព័ន្ធ ១៣)។ អត្ថបទមានចំណងជើងថា៖ Khmer Rouge victims urge transparency from court, សារព័ត៌មាន Agence France Presse, ចេញផ្សាយថ្ងៃទី ៦ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១១ (ឧបសម្ព័ន្ធ ១៤)។ អត្ថបទរបស់ Julia Wallace និង Douglas Gillison, មានចំណងជើងថា៖ Activist Names 3 Suspects in case 004 – Civil Party Suit Planned in Politically Charged Case, សារព័ត៌មាន Cambodia Daily, ចេញផ្សាយថ្ងៃទី ៦ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១១ (ឧបសម្ព័ន្ធ ១៥)។ អត្ថបទរបស់ Douglas Gillison, មានចំណងជើងថា៖ Tribunal lawyer revive pursuit of Hun Sen for contempt, សារព័ត៌មាន Cambodia Daily, ចេញផ្សាយថ្ងៃទី ៤ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១១, ទំព័រ ២៤ (ឧបសម្ព័ន្ធទី ១៦)។ អត្ថបទរបស់ Mike Eckel ដោយមានការចូលរួមពី Jerry Harmer, មានចំណងជើងថា៖ Groups fear Khmer Rouge tribunal may halt trials, សារព័ត៌មាន Associated Press, ចុះថ្ងៃទី ៤ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១១ (ឧបសម្ព័ន្ធ ១៧)។ អត្ថបទរបស់ Julia Wallace, មានចំណងជើងថា៖ Tribunal Runs Down Clock for Civil Parties, សារព័ត៌មាន Cambodia Daily, ចុះថ្ងៃទី ៤ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១១ (ឧបសម្ព័ន្ធ ១៨)។ អត្ថបទរបស់ Douglas Gillison, មានចំណងជើងថា៖ Closure of Cases May Reflect Official View of KR, សារព័ត៌មាន Cambodia Daily, ចុះថ្ងៃទី ២ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១១ (ឧបសម្ព័ន្ធ ១៩)។ អត្ថបទរបស់ James O’Toole មានចំណងជើងថា៖ Case 003 Deemed a ‘Charade’ សារព័ត៌មាន ភ្នំពេញប៉ុស្តិ៍ ចុះថ្ងៃទី ២ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១១ (ឧបសម្ព័ន្ធ ២០)។

[Redacted] អត្ថបទរបស់

Douglas Gillison មានចំណងជើងថា៖ Reported Plan Under Way to Scuttle Tribunal Cases, សារព័ត៌មាន Cambodia Daily ចេញផ្សាយថ្ងៃទី ២៨ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១១(ឧបសម្ព័ន្ធ ២២)។ អត្ថបទរបស់ James A. Goldston បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិប្រឆាំង “ដីកាសម្រេចស្តីអំពីសេចក្តីប្រកាសព័ត៌មានជាសាធារណៈរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិទាក់ទងនឹងសំណុំរឿង ០០៣

សំណុំរឿង ០០៣/០៧-០៩-២០០៩-អវតក/កសល

ឱ្យឃើញច្បាស់ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ សូមបង្ហាញជូននូវឧទាហរណ៍តែមួយចំនួនតូច
នៃព័ត៌មានដែលបានចុះផ្សាយទាំងនោះប៉ុណ្ណោះ៖

“ក្នុងរយៈពេលជាង៣០ឆ្នាំ បន្ទាប់ពីពួកហ្វាតករខ្មែរក្រហម ត្រូវបានបណ្តេញចេញពី
អំណាចនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា កិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងដោយមានការជួយគាំទ្រពីអង្គការ
សហប្រជាជាតិ ក្នុងការនាំមកនូវយុត្តិធម៌ជូនដល់ជនរងគ្រោះនៃរបបវាលពិឃាត
កំពុងតែស្ថិតនៅក្បែរមាត់ជ្រោះនៃការបរាជ័យយ៉ាងអាម៉ាស់ ដោយសារតែមានការ
ជ្រៀតជ្រែកខាងផ្នែកនយោបាយ ពីសំណាក់រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ក៏ដូចជាការ
ព្រងើយកន្តើយពីសហគមន៍អន្តរជាតិ...។ ដោយសារតែការទទួលយកទាំងទើសទាល់
ទើបចៅក្រមទាំងចៅក្រមជាតិ និងចៅក្រមអន្តរជាតិ ដែលទទួលខុសត្រូវក្នុងការ
ស៊ើបអង្កេតលើសំណុំរឿងថ្មីបន្ថែមទៀតនេះ បានកម្រិតឱ្យបុគ្គលិករបស់ខ្លួនធ្វើការ
ត្រួតពិនិត្យមើលឡើងវិញតែលើឯកសារដែលមានស្រាប់ (desk review) ដោយមិន
មានការចុះស៊ើបអង្កេតដល់ទីកន្លែងនោះទេ”^{៥៧}។

“សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបានធ្វើការសម្រេចបញ្ចប់កិច្ចស៊ើបសួរយ៉ាងទាន់ហាន់
ហើយខ្លិនិយាយបែបនេះ ព្រោះយើងដឹងដោយសារតែយើងបានពិភាក្សាជាមួយបុគ្គល
នានាដែលបំពេញការងារនៅក្នុងតុលាការ ហើយពួកគេប្រាប់ថាមិនបានចុះទៅតាមទី
កន្លែងឧក្រិដ្ឋកម្ម ព្រមទាំងមិនបានធ្វើការស៊ើបអង្កេតដូចដែលគេរំពឹងទុកដូចគ្នាបាន
ធ្វើ នៅក្នុងសំណុំរឿងព្រហ្មទណ្ឌដទៃឡើយ ពិសេសគឺសម្រាប់សំណុំរឿងដែលមាន
សភាពធ្ងន់ធ្ងរបែបនេះ។ នេះជាសម្តីរបស់លោក Brad Adams នាយកអង្គការ
Human Right Watch ប្រចាំថ្ងៃអាស៊ី...។ “ជារួមពួកគាត់បានធ្វើការពិនិត្យឡើង

មានចំណងជើងថា៖ No Justice in the Killing Fields សារព័ត៌មាន New York Times ចេញផ្សាយថ្ងៃទី ២៦ ខែ មេសា
ឆ្នាំ ២០១១ (ឧបសម្ព័ន្ធ ២៣)។ លិខិតរបស់ សេង ធារី ធ្វើជូននិពន្ធនាយក មានចំណងជើងថា៖ ECCC/UN hiding
behind a veil confidentiality សារព័ត៌មាន The Phnom Penh Post ចេញផ្សាយថ្ងៃទី ១៣ ខែមេសា ឆ្នាំ ២០១១ ទំព័រ
១៦ (ឧបសម្ព័ន្ធ ២៤)។

^{៥៧} អត្ថបទរបស់ James A. Goldston, មានចំណងជើងថា៖ No Justice in the Killing Fields, សារព័ត៌មានNew York
Times, ចេញផ្សាយថ្ងៃទី ២៦ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១១ (ឧបសម្ព័ន្ធ ២៣)។

សំណុំរឿង ០០៣/០៧-០៩-២០០៩-អវតក/កសចស

វិញ្ញាតលើឯកសារដែលមានស្រាប់ (desk study) ហើយការពិនិត្យនេះហាក់ដូចជា ការពិនិត្យបែបក្លែងក្លាយទៀតផង”។ លោក Adams បាននិយាយនៅក្នុងកិច្ច សម្ភាសន៍មួយនៅក្នុងទីក្រុងបាងកកថា “វាហាក់ដូចជាសេចក្តីសម្រេចផ្នែកនយោ បាយ ដើម្បីបិទសំណុំរឿងមួយនេះ”^{៥៧}។

“លោក Clair Duffy ដែលជាអ្នកឃ្នាំមើលសវនាការជំនុំជម្រះក្តីមួយរូប របស់ អង្គការយុត្តិធម៌ សង្គមសេរី (OSJI) បានថ្លែងថា កង្វះខាតមេធាវីការពារក្តីនៅក្នុង ដំណាក់កាលនៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីបែបនេះ បានបង្ហាញថាសូម្បីតែជនសង្ស័យខ្លួន គាត់ផ្ទាល់ ក៏មិនត្រូវបានធ្វើការសាកសួរក្នុងពេលដំណើរការកិច្ចស៊ើបសួរនោះដែរ ហើយការនេះក៏បង្ហាញថា ផែនការក្នុងការលើកលែងការចោទប្រកាន់ក្នុងសំណុំរឿង នេះ ត្រូវបានគេគ្រោងតាំងពីពេលចាប់ផ្តើមដំបូងមកម៉្លោះ។...” លោក Duffy បាន មានប្រសាសន៍ថា “ទាំងអស់គ្នាត្រូវតែចេញមុខលើកឡើងនូវការពិតដែលថា ដំណើរ ការនេះហាក់ដូចជាល្បែងបិទព្រួន (charade) ព្រោះថាការធ្វើបែបនេះនឹងនាំឱ្យមាន ការចោទសួរ អំពីភាពស្របច្បាប់នៃស្ថាប័នមួយនេះ”^{៥៨}។

“លោក Heindel បានថ្លែងថា សេចក្តីសម្រេចរបស់ចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ក្នុងការមិន បញ្ចេញនូវព័ត៌មានសំខាន់ៗនានា ក្នុងរយៈពេលជាង២០ខែនេះ គឺហាក់ដូចជាការភាន់ ច្រឡំផ្នែកអង្គច្បាប់មួយដែរ ព្រោះការសម្រេចនេះបានទប់ស្កាត់មិនឱ្យអ្នកដែលចង់ ដាក់ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី អាចដាក់ពាក្យសុំបាន... លោក Heindel បាននិយាយថា “ការសម្រេចនេះពិតជាបានបង្ហាញថា នេះជាការបញ្ចប់ សំណុំរឿង” តែលោកបានបន្ថែមទៀតថា ដោយគិតទៅលើអ្វីដែលសំខាន់ជាចុង ក្រោយនោះ គឺការដែលអង្គជំនុំជម្រះមួយនេះត្រូវតែផ្តល់សំអាងហេតុដើម្បីបញ្ជាក់ពី

^{៥៧} អត្ថបទរបស់ Mike Eckel ដោយមានការចូលរួមពី Jerry Harmer, មានចំណងជើងថា៖ Groups fear Khmer Rouge tribunal may halt trials, សារព័ត៌មាន Associated Press, ចុះថ្ងៃទី ៤ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១១ (ឧបសម្ព័ន្ធ ១៧)។

^{៥៨} អត្ថបទរបស់ James O’Toole, មានចំណងជើងថា៖ Case 003 Deemed a ‘Charade’, សារព័ត៌មាន ភ្នំពេញប៉ូស្ត ចេញផ្សាយថ្ងៃទី ២ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១១ (ឧបសម្ព័ន្ធ ២០)។

សំណុំរឿង ០០៣/០៧-០៩-២០០៩-អវតក/កសចស

មូលហេតុដែលនាំឱ្យលើកលែងការចោទប្រកាន់នៅក្នុងសំណុំរឿង ដែលការលើកលែងនេះហាក់ដូចជាប្រាកដនឹងកើតឡើង។ លោក Heindel បាននិយាយថា “បញ្ហាមិនមែនថាតើពួកគេនឹងលើកយកសំណុំរឿងនេះមកជំនុំជម្រះ ឬអត់នោះទេ បញ្ហាគឺត្រង់ថាតើពួកគេដោះស្រាយសំណុំរឿងនេះដោយរបៀបណា”។ លោកបានបន្តទៀតថា “ទាក់ទងនឹងកេរ្តិ៍ឈ្មោះដែលរបស់តុលាការនេះ បញ្ហាមួយនេះនឹងបង្កផលប៉ះពាល់យ៉ាងខ្លាំងដល់សមិទ្ធិផលទាំងអស់របស់តុលាការ”^{៦០}។

៥៩. ក្នុងនាមជាអ្នកតំណាងឱ្យផលប្រយោជន៍សាធារណៈ ព្រះរាជអាជ្ញាមានកាតព្វកិច្ចមួយ ក្នុងការជម្រុញឱ្យមាននីតិវដ្ត ព្រមទាំងជំនឿទុកចិត្តរបស់សាធារណជនចំពោះដំណើរការតុលាការ។ កិច្ចប្រជុំកំពូលថ្នាក់ពិភពលោក ស្តីពីអគ្គរដ្ឋអាជ្ញា (Prosecutors General) អគ្គមេធាវី (Attorneys General) និងមហាអយ្យការ (Chief Prosecutors) នៅឆ្នាំ២០០៩ បានសង្កត់ធ្ងន់ដូចខាងក្រោមនេះ៖

តម្រូវការចាំបាច់ជាសារវន្តមួយ ដើម្បីពង្រឹងនូវជំនឿទុកចិត្តជាទូទៅ ចំពោះប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ព្រហ្មទណ្ឌ ជាពិសេសគឺចំពោះផ្នែកអយ្យការ គឺបង្កើនការយល់ដឹងរបស់សាធារណជន ព្រមទាំងបង្កើនសច្ចភាព អំពីអត្ថិភាពនៃការថែរក្សាការពារនានា ដែលធានាថាមន្ត្រីតុលាការ និងមន្ត្រីអយ្យការ បំពេញតួនាទីរបស់ខ្លួនដោយឯករាជ្យ ព្រមទាំងដោយមិនលំអៀង និងដោយសត្យានុម័ត^{៦១}។

៦០. បទដ្ឋានស្តីពីសីលធម៌ផ្នែកដោយវិជ្ជាជីវៈ សម្រាប់រដ្ឋអាជ្ញា នៅតុលាការ ICTY តម្រូវឱ្យរដ្ឋអាជ្ញាបម្រើដល់ផលប្រយោជន៍សាធារណៈ ដែលក្នុងនោះរួមទាំងផលប្រយោជន៍របស់សហគមន៍អន្តរជាតិ ផលប្រយោជន៍របស់ជនរងគ្រោះ សាក្សី ព្រមទាំងគោរពដល់សិទ្ធិជាសារវន្តរបស់ជនសង្ស័យ និងជនជាប់ចោទ។ បទដ្ឋាននេះ ក៏តម្រូវឱ្យរដ្ឋអាជ្ញាត្រូវ

^{៦០} អត្ថបទវិភាគរបស់ Robert Carmichael, មានចំណងជើងថា៖ Cambodia’s Khmer Rouge tribunal faces credibility crunch, សារព័ត៌មាន Deutsche Presse Agentur, ចេញផ្សាយថ្ងៃទី ៧ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១១ (ឧបសម្ព័ន្ធ ១៣)។

^{៦១} កិច្ចប្រជុំកំពូលពិភពលោកលើកទីបី ស្តីពីអគ្គរដ្ឋអាជ្ញា (Prosecutors General) អគ្គមេធាវី (Attorneys General) និងមហាអយ្យការ (Chief Prosecutors) ថ្ងៃទី ២៣ ដល់ ២៥ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០០៩ ត្រង់ទំព័រ ៥១។

តែចាត់វិធានការគ្រប់ពេលវេលា “ឱ្យបានឆាប់រហ័សនៅក្នុងករណីចាំបាច់ និងដោយសុទ្ធចិត្ត”^{៦២}។

៦១. ស្រដៀងគ្នានេះដែរ គឺគោលការណ៍ណែនាំរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ ស្តីពីតួនាទីរបស់រដ្ឋអាជ្ញា ដែលទាមទារឱ្យរដ្ឋអាជ្ញាត្រូវធ្វើជាតំណាងឱ្យផលប្រយោជន៍សាធារណៈ^{៦៣}។ រដ្ឋអាជ្ញាត្រូវតែរក្សានូវតួនាទីយ៉ាងសកម្មក្នុងដំណើរការនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ដូចជាដើម្បីរក្សាឱ្យបានសុច្ឆន្ទៈវិភាគ ព្រមទាំងតម្លាភាពនៃការស៊ើបសួរ ក៏ដូចជាការចោទប្រកាន់តាមផ្លូវតុលាការ^{៦៤}។ ក្នុងការអនុវត្តកាតព្វកិច្ចទាំងអស់នេះ រដ្ឋអាជ្ញាត្រូវបានរំពឹងទុកថាឱ្យបំពេញការងារមួយចំនួនដូចជា៖

- ក. អនុវត្តតួនាទីរបស់ខ្លួនដោយឥតលម្អៀង ព្រមទាំងជៀសវាងឱ្យបាននូវរាល់គ្រប់ទម្រង់នៃការរើសអើង ដូចជាការប្រកាន់រើសអើងខាងនយោបាយ សង្គម ពូជសាសន៍ ជំនឿសាសនា វប្បធម៌ ភេទ ឬការរើសអើងប្រភេទណាមួយផ្សេងទៀត។
- ខ. ការពារផលប្រយោជន៍សាធារណៈ ដោយត្រូវបំពេញការងារដោយសត្យានុម័តយកចិត្តទុកដាក់ប្រកាន់គោលជំហរឱ្យបានត្រឹមត្រូវចំពោះជនសង្ស័យ និងជនរងគ្រោះ ព្រមទាំងយកចិត្តទុកដាក់ចំពោះគ្រប់កាលៈទេសៈដែលពាក់ព័ន្ធទាំងអស់ដោយមិនគិតថាតើកាលៈទេសៈទាំងនោះជាការដាក់បន្ទុក ឬដោះបន្ទុកចំពោះជនសង្ស័យនោះឡើយ។
- គ. រក្សាការសម្ងាត់គ្រប់បញ្ហាទាំងអស់ដែលស្ថិតក្នុងដែររបស់ខ្លួន រៀបរយតែតម្រូវការអនុវត្តការងារ ឬតម្រូវការយុត្តិធម៌ បង្គាប់ឱ្យអនុវត្តផ្សេងពីនេះ,

^{៦២} ការិយាល័យរដ្ឋអាជ្ញា នៃតុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ សម្រាប់អតីតប្រទេសយូហ្គោស្លាវី បទដ្ឋាននៃការប្រព្រឹត្តិវិជ្ជាជីវៈសម្រាប់មន្ត្រីរដ្ឋអាជ្ញា ថ្ងៃទី ១៤ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ១៩៩៩ អនុប្រយោគ ២(ក) និង (ឃ)។

^{៦៣} គោលការណ៍ណែនាំស្តីពីតួនាទីរបស់ព្រះរាជអាជ្ញា អនុម័តដោយមហាសន្និបាតអង្គការសហប្រជាជាតិលើកទី៨ ស្តីពីការបង្ការបទល្មើស និងការប្រព្រឹត្តលើជនល្មើស នៅទីក្រុងហាវ៉ាណា ប្រទេសគុយបា នាថ្ងៃទី ២៧ ខែ សីហា ដល់ ថ្ងៃទី ៧ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ១៩៩០) កថាខណ្ឌ ១១។

^{៦៤} ដូចជើងទំព័រខាងលើ។ រដ្ឋអាជ្ញាតម្រូវឱ្យរក្សានូវតួនាទីយ៉ាងសកម្ម ក្នុងដំណើរការនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ដែលរួមមាន “ការស៊ើបអង្កេតទៅលើឧក្រិដ្ឋកម្ម ការត្រួតពិនិត្យមើលលើនិព្វានក្នុងភាពនៃការស៊ើបអង្កេតទាំងអស់នោះ ... ព្រមទាំងការប្រើប្រាស់នូវមុខងារដទៃទៀតក្នុងនាមជាអ្នកតំណាងឱ្យផលប្រយោជន៍សាធារណៈ”។

សំណុំរឿង ០០៣/០៧-០៩-២០០៩-អវតក/កសល

ឃ. ពិចារណាទៅលើគំនិតយោបល់ និងការព្រួយបារម្ភរបស់ជនរងគ្រោះ នៅពេលដែលផលប្រយោជន៍បុគ្គលរបស់ជនរងគ្រោះទាំងនោះ ត្រូវទទួលបានផលប៉ះពាល់ ហើយត្រូវបានផ្តល់ជូនដោយសេចក្តីប្រកាសស្តីពីសិទ្ធិជាមូលដ្ឋាន នៃយុត្តិធម៌សម្រាប់ជនរងគ្រោះដោយសារឧក្រិដ្ឋកម្ម ឬការរំលោភបំពានអំណាច^{៦៥} ។

៦២. សារសំខាន់នៃការបំពេញការងារដើម្បីលើកកម្ពស់តម្លាភាពនៃដំណើរការនីតិវិធី ព្រមទាំងផលប៉ះពាល់ដែលមានចំពោះទស្សនទាន នៃសុចរិតភាពរបស់ស្ថាប័ននោះ ត្រូវបានបង្ហាញយ៉ាងច្បាស់នៅក្នុងសេចក្តីផ្តេងការណ៍របស់អង្គការ OSJI ដូចខាងក្រោមនេះ៖

“ការតម្រូវថាការដាក់ឯកសាររបស់ភាគីនានា ក៏ដូចជាការសម្រេចនានារបស់ចៅក្រម ជាការសម្ងាត់ ក្នុងគោលបំណងដើម្បីការពារកុំឱ្យតុលាការជួបប្រទះនូវភាពអាម៉ាស់ គឺជាការប្រើប្រាស់ដោយខុសឆ្គង នូវសិទ្ធិរក្សាការសម្ងាត់របស់តុលាការ ហើយអាចនឹងនាំឱ្យមានការបិទបាំង ដែលមិនមែនជាដំណោះស្រាយចំពោះការយល់ឃើញពីការជ្រៀតជ្រៀកផ្នែកនយោបាយនោះឡើយ។ ក្នុងស្ថានភាពបែបនេះ វាពិតជាពិបាកសម្រាប់អ្នកសង្កេតការណ៍ពីខាងក្រៅក្នុងការសម្រេចថា តើតុលាការកំពុងតែគោរពតាមបទដ្ឋានអន្តរជាតិសម្រាប់ការជំនុំជម្រះក្តីប្រកបដោយយុត្តិធម៌ ហើយគេចេញពីការជ្រៀតជ្រៀកផ្នែកនយោបាយ ក្នុងដំណាក់កាលមុនអង្គជំនុំជម្រះនេះដែរឬអត់នោះទេ”^{៦៦} ។

៦៣. អង្គការ OSJI បានរិះគន់ទៅលើអ្វីដែលខ្លួនបានពណ៌នាថាជាការមិនលះបង់ចោលនូវសច្ចៈធារណ៍នៃការសម្ងាត់ ហើយអង្គការ OSJI បានផ្តល់អនុសាសន៍ថា តុលាការគួរកែសម្រួលវិធីសាស្ត្រនេះ ដើម្បីបង្កើននូវទំនុកចិត្តរបស់សាធារណជនចំពោះដំណើរការរបស់ខ្លួន “សច្ចៈធារណ៍របស់តុលាការ គួរត្រូវបានផ្លាស់ប្តូរច្រើន ដើម្បីឈានទៅរកភាពបើកចំហរ សូម្បីតែនៅក្នុងដំណាក់កាលមុនអង្គជំនុំជម្រះក្តី”^{៦៧} ។ ដូចដែលអ្នកសង្កេតទាំងអស់នេះបានចង្អុល

^{៦៥} ដូចជើងទំព័រខាងលើ ត្រង់កថាខណ្ឌ ១៣។

^{៦៦} អង្គការយុត្តិធម៌ សង្គមសេរី, Political Interference at the Extraordinary Chambers in the Courts of Cambodia, July 2010, ត្រង់ទំព័រ ២៨ (ឧបសម្ព័ន្ធ ២៥)។

^{៦៧} ដូចជើងទំព័រខាងលើ ទំព័រ ៣០។

សំណុំរឿង ០០៣/០៧-០៩-២០០៩-អវតក/កសបស

បង្ហាញបន្ថែមទៀតនោះ ការធានានូវតម្លាភាពនៃដំណើរការនីតិវិធីតាមផ្លូវតុលាការ គឺមានសារសំខាន់ជាពិសេសសម្រាប់ អ.វ.ត.ក ដោយសារតែការធានានេះ ជាឧបករណ៍មួយដ៏សំខាន់ដើម្បីទប់ទល់នឹងការចោទប្រកាន់ពីការជ្រៀតជ្រែកផ្នែកនយោបាយដែលមិនស្របច្បាប់ទៅក្នុងដំណើរការនីតិវិធីរបស់តុលាការ^{៦៨} ។

៦៤. ក្នុងស្ថានភាពបែបនេះ ព្រមទាំងយោងទៅតាមបទប្បញ្ញត្តិច្បាប់ដែលនៅជាធរមាន ដីកាមួយដែលបានការពារនូវវិធានទូទៅនៃការសម្ងាត់ តែមិនបាននិយាយយោងពីផលប្រយោជន៍ផ្លូវច្បាប់ណាមួយដែលខ្លួនចង់ការពារនោះ ហើយដែលដីកានេះដាក់ទណ្ឌកម្មទៅលើសហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ ដោយសារតែ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ ជួយគាំទ្រដល់សុច្ឆន្ទៈវិភាគនៃដំណើរការ ពេលនោះដីកាបែបនេះមិនត្រូវតម្កល់ទុកនោះទេ។

VI. លក្ខណៈនៃដីកា

៦៥. ជាចុងបញ្ចប់ ក្នុងការវាយតម្លៃទៅលើភាពសមហេតុផលនៃការអនុវត្តធានាសិទ្ធិរបស់ស.ច.ស ក្នុងការចេញដីកាបង្គាប់ឱ្យដកព័ត៌មានចេញ គេក៏គួរតែពិចារណាទៅលើលក្ខណៈនៃការស្វែងរកដំណោះស្រាយនៅក្នុងដីកានោះផងដែរ។ ដីកានេះបង្គាប់ឱ្យសហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ “ចេញផ្សាយនូវការដកព័ត៌មានចេញ”។ គណកម្មការទទួលបន្ទុកក្រុមសីលធម៌ការបោះពុម្ពផ្សាយ បានកំណត់ពីគោលបំណងនៃការដកព័ត៌មានចេញដូចខាងក្រោម៖

គោលបំណងនៃការដកព័ត៌មានចេញ

ការដកព័ត៌មានចេញ គឺជាយន្តការមួយសម្រាប់កែតម្រូវអត្ថបទ (literature) ព្រមទាំងផ្តល់ព័ត៌មានដល់អ្នកអានឱ្យដឹងពីអត្ថបទបោះពុម្ពដែលមាននូវកំហុសឆ្គង ឬទិន្នន័យភាន់ច្រឡំខ្លាំងក្លា ដែលធ្វើឱ្យលទ្ធផល និងការសន្និដ្ឋានរបស់អត្ថបទនោះ មិនអាចប្រើប្រាស់បាន... ការដកព័ត៌មានចេញក៏ដើម្បីជាការក្រើនរំលឹកដល់អ្នកអានឱ្យដឹងពីករណីនានា នៃអត្ថបទបោះពុម្ពដែលជាន់គ្នា... ដែលជាការលួចចម្លងស្នាដៃនិពន្ធពីអ្នកដទៃ (plagiarism) ហើយដែលមិនបានបង្ហាញពីការប្រជែងគ្នាដើម្បីផលប្រយោជន៍ដែលសំខាន់ៗ (major competing interest) ដែលជះឥទ្ធិពលដល់ការបកស្រាយ ព្រមទាំងការផ្តល់អនុសាសន៍។ គោលបំណងជា

^{៦៨} ដូចជើងទំព័រខាងលើ ទំព័រ ២៧។

សំណុំរឿង ០០៣/០៧-០៩-២០០៩-អវតក/កសចស

ចម្បងនៃការដកព័ត៌មានចេញ គឺដើម្បីកែតម្រូវទៅលើអត្ថបទ ព្រមទាំងធានានូវសុច្ឆន្ទៈនៃអត្ថបទនោះ មិនមែនដើម្បីដាក់ទណ្ឌកម្មទៅលើអ្នកនិពន្ធដែលប្រព្រឹត្តខុសនោះទេ^{៦៩}។

៦៦. ដីកាបង្គាប់ឱ្យដកព័ត៌មានចេញ ធ្វើឡើងផ្ទុយពីគោលការណ៍ខាងលើ៖ ដែលថាគោលបំណងនៃការដកព័ត៌មានចេញ គឺដើម្បី “កែតម្រូវ” មិនមែនដើម្បីដាក់ទណ្ឌកម្មទៅលើអ្នកនិពន្ធដែល “ប្រព្រឹត្តខុស” នោះទេ។ គ្មានចំណុចណាមួយនៅក្នុងដីកាបង្គាប់ឱ្យដកព័ត៌មានចេញ តម្រូវឱ្យសហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ កែតម្រូវលើកំណត់ហេតុសាធារណៈ ដោយជាឧទាហរណ៍ ដូចជា ការចេញផ្សាយនូវការកែតម្រូវលើសេចក្តីផ្តេងការណ៍ជាសាធារណៈ ជាដើម។ ជាការពិតទៅ ដូចបានបង្ហាញនៅក្នុងផ្នែក V(ក) គឺ ស.ច.ស មិនបានបង្ហាញថាតើផ្នែកណាមួយនៃសេចក្តីផ្តេងការណ៍ជាសាធារណៈ មានការខុសឆ្គងនោះឡើយ។

៦៧. ដូចដែលបានលើកឡើងនូវទន្ទឹករណ៍នៅក្នុងផ្នែក V(ខ) ស.ច.ស ខ្លួនឯងផ្ទាល់បានលើកឡើងជាសាធារណៈ ជាថ្មីម្តងទៀតនូវបណ្តាព័ត៌មាននានា ដែល ស.ច.ស បង្គាប់ឱ្យសហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិធ្វើការដកចេញ។ ក្នុងស្ថានភាពបែបនេះ ដីកាបង្គាប់ឱ្យដកព័ត៌មានចេញ ត្រូវបានគេមើលឃើញស្ទើរតែម្យ៉ាងគត់ថាជា សកម្មភាពតាមអំពើចិត្តបែបតុលាការ ដែលធ្វើឡើងដើម្បីស្តីបន្ទោស ទៅលើសហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិនោះឡើយ។ ការធ្វើបែបនេះរឹតតែជួយគាំទ្របន្ថែមទៀតដល់ការសន្និដ្ឋានរបស់ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិដែលថា ដីកាបង្គាប់ឱ្យដកព័ត៌មានចេញនេះ តំណាងឱ្យការរំលោភទៅលើធានាសិទ្ធិ ដូច្នោះហើយត្រូវតែបដិសេធដីកានេះ។

VII. សេចក្តីសន្និដ្ឋាន

៦៨. អាស្រ័យដោយមូលហេតុដូចបានរៀបរាប់ខាងលើ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិសូមស្នើឱ្យអង្គបុរេជំនុំជម្រះ៖

ក. ទាក់ទងនឹងផ្នែកនៃ ដីកាបង្គាប់ឱ្យដកព័ត៌មានចេញ ទាក់ទងនឹងព័ត៌មានប្រភេទ ក នៃសេចក្តីផ្តេងការណ៍ជាសាធារណៈ

^{៦៩} Elizabeth Wager និងអ្នកដទៃទៀត, *Retractions: Guidance from the Committee on Publication Ethics*, ថ្ងៃទី ២ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០០៩ ត្រង់ទំព័រ ២ (ឧបសម្ព័ន្ធ ២៦)។
បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិប្រឆាំង “ដីកាសម្រេចស្តីអំពីសេចក្តីប្រកាសព័ត៌មានជាសាធារណៈរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិទាក់ទងនឹងសំណុំរឿង ០០៣

សំណុំរឿង ០០៣/០៧-០៩-២០០៩-អវតក/កសចស

i. មេត្តាប្រកាសថា ដីកាបង្គាប់ឱ្យដកព័ត៌មានចេញនេះត្រូវបានចាត់ទុកជាមោឃៈ គាំវង់ពី ដំបូង ដោយសារតែដីកានេះត្រូវបានចេញដោយគ្មានផ្អែកលើមូលដ្ឋានផ្លូវច្បាប់។

ii. ជាបន្ថែម និងជាជម្រើសមួយទៀត សម្រេចថា ដីកាបង្គាប់ឱ្យដកព័ត៌មានចេញ គឺគ្មាន សុពលភាពព្រោះដោយសារមានការបកស្រាយដោយភាន់ច្រឡំនូវច្បាប់ជាធរមាន និង/ឬ ដោយសារតែមានការរំលោភលើធនានុសិទ្ធិ,

ខ. ទាក់ទងនឹងផ្នែកនៃ ដីកាបង្គាប់ឱ្យដកព័ត៌មានចេញ ទាក់ទងនឹងព័ត៌មានប្រភេទ ខ នៃ សេចក្តីផ្តេងការណ៍ជាសាធារណៈ មេត្តាអង្គបុរេជំនុំជម្រះសម្រេចថា ដីកាបង្គាប់ឱ្យ ដកព័ត៌មានចេញ គឺគ្មានសុពលភាពទេ ព្រោះដោយសារមានការបកស្រាយដោយភាន់ច្រឡំ នូវ ច្បាប់ដែលនៅជាធរមាន និង/ឬ ដោយសារមានការរំលោភលើធនានុសិទ្ធិ។

គ. ផ្អែកទៅលើ ផលប្រយោជន៍សាធារណៈនៅក្នុងបញ្ហានេះ នឹងដើម្បីជម្រុញឱ្យមានជំនឿទុក ចិត្តពីសាធារណជនបន្ថែមទៀតចំពោះដំណើរការប្រកបដោយប្រសិទ្ធិភាព និងឆាប់រហ័ស របស់តុលាការ៖

- i. សូមមេត្តាអនុញ្ញាតឱ្យសហព្រះរាជអាជ្ញាចេញផ្សាយជាសាធារណៈក្នុងពេលនេះ នូវ ច្បាប់ចម្លងដែលបានកោសលប្រែប្រួលនៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍នេះ ព្រមទាំង
- ii. សូមឱ្យធ្វើការសម្រេចរបស់ខ្លួនលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍នេះ ជាសាធារណៈ ដែលស្រប តាមការអនុវត្តជាប្រចាំរបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះ។

សូមអង្គបុរេជំនុំជម្រះមេត្តាទទួលយកដោយការគោរពដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់។

កាលបរិច្ឆេទ	ឈ្មោះ	ទីកន្លែង	ហត្ថលេខា
២៥ ឧសភា ២០១១	Andrew CAYLEY សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ	ភ្នំពេញ	